

Hallitus 19.10.2017

Kokoustiedot

Aika 19.10.2017 klo 10.08-13.21

Paikka Kuntatalo
Toinen linja 14, Helsinki

Osanottajaluettelo

Päätöksentekoon osallistuneet

puheenjohtaja	Paatero Sirpa, Kotka	SDP
I varapuheenjohtaja	Andersson Markku, Jyväskylä	Kok.
II varapuheenjohtaja	Tölli Tapani, Tyrnävä	Kesk.
	Hautala Lasse, Kauhajoki	Kesk.
	Kankaanniemi Toimi, Jyväskylä	PerusS
	Korhonen Martti, Oulu	Vas.
	Krohn Minerva, Helsinki	Vihr.
	Lehtonen Harri, Eura	SDP
	Manninen Anneli, Seinäjoki	PerusS
	Mäkinen Tapani, Vantaa	Kok.
	Parkkinen Sanna, Liperi	SDP
	Raatikainen Kaisa, Keitele	Kesk.
	Riihelä Jouni, Mikkeli	Kok.
	Salmi Pekka, Tampere	SDP

Muuta läsnäolijat

Varajäsenet

Heikkinen Ari, Oulu	Vihr.
Lankinen Sari, Kouvola	Kesk.
Nousiainen Pekka, Savonlinna	Kesk.
Puhakka Sirpa, Helsinki	Vas.
Rissanen Laura, Helsinki	Kok.
Taponen Merja, Janakkala	Kesk.
Ylhäinen Taito, Masku	PerusS

Valtuuston puheenjohtaja ja varapuheenjohtajat

Puheenjohtaja	Pekkarinen Mauri, Jyväskylä	Kesk.
II varapuheenjohtaja	Kataja Sampsa, Pori	Kok.

Muut

Koskinen Jari	toimitusjohtaja
Reina Timo	varatoimitusjohtaja
Eriksson Nina	hallituksen sihteeri
Leivo Timo	talous- ja hallintojohtaja
Nieminen Esa	viestintä- ja yhteiskuntasuhdejohtaja
Vuorimo Pirjo	johdon assistentti
Nevasola Riitta	hallintoassistentti

Hallitus 19.10.2017

Asiat

- 82 Kokouksen avaus
- 83 Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen
- 84 Pöytäkirjan tarkastajan valinta
- 85 Esityslistan hyväksyminen
- 86 Kittilän kunnan ilmoitus Suomen Kuntaliitosta eroamisen peruuttamisesta
- 87 Suomen Kuntaliiton toimintasuunnitelma ja KT Kuntatyöntajien talousarvioesitys vuodelle 2018
- 88 Suomen Kuntaliiton jäsenmaksu ja KT Kuntatyöntajien maksuosuudet vuonna 2018
- 89 Ehdotus valtiovarainministeriölle Kunnallisen työmarkkinlaitoksen valtuuskuntaan toimikaudelle 1.1.2018 - 31.12.2021 valittavista jäsenistä ja varajäsenistä
- 90 Ehdotus valtiovarainministeriölle Kuntien takauskeskuksen valtuuskunnan kokoonpanoksi 1.1.2018-31.12.2021
- 91 Kuntaliiton valtuuston syyskokous 22.-23.11.2017
- 92 Salassa pidettävä asia
- 93 Kuntaliiton hallituksen seuraaviin kokouksiin suunnitellut asiat
- 94 Kuntaliiton hallituksen seuraava kokous
- 95 Muut asiat
- 96 Kokouksen päättäminen

Hallitus 19.10.2017

82
Kokouksen avaus

Liiton puheenjohtaja avaa Kuntaliiton hallituksen kokouksen.

Ehdotus Todetaan.

Päätös Puheenjohtaja Sirpa Paatero avasi kokouksen klo 10.08.

Merkittiin, että hallituksen kokouksen informaatio-osuudessa ovat esillä seuraavat asiat:

- Sote- ja maakuntauudistuksen ajankohtaiskatsaus valinnanvapouden osalta, erityisasiantuntija Tero Tyni
- Ajankohtaiskatsaus, toimitusjohtaja Jari Koskinen

83
Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen

Liite 1, 83 § Allekirjoitettu läsnäololista

Sääntöjen mukaan hallitus kokoontuu puheenjohtajan kutsusta. Kutsu on lähetetty hallituksen varsinaisille jäsenille ja varajäsenille 12.10.2017.

Hallitus on päätösvaltainen, kun saapuvilla on enemmän kuin puolet sen jäsenistä. Hallituksen kokouksiin osallistuvat myös varajäsenet.

Hallituksen jäseniä ja varajäseniä sekä muita läsnäolijoita pyydetään allekirjoittamaan läsnäololista, joka otetaan pöytäkirjan liitteeksi.

Ehdotus Todetaan kokouksen osanottajat ja päätösvaltaisuus.

Päätös Suoritettuna nimenhuudossa todettiin kokouksen päätöksentekosuuteen osallistuneet hallituksen jäsenet ja varajäsenet. Puheenjohtaja totesi kokouksen laillisesti koolle kutsutuksi ja päätösvaltaiseksi.

84
Pöytäkirjan tarkastajan valinta

Hallituksen pöytäkirjan allekirjoittavat hallituksen (kokouksen) puheenjohtaja ja sihteeri. Hallitus päätti 6.6.2013, että pöytäkirjan tarkastaa yksi kussakin kokouksessa valittava jäsen.

Ehdotus Hallitus päättää, että tämän kokouksen pöytäkirjan tarkastajaksi valitaan hallituksen jäsen Martti Korhonen.

Päätös Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

85
Esityslistan hyväksyminen

Ehdotus Hallitus päättää hyväksyä kokouksen esityslistan.

Päätös Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

Hallitus 19.10.2017

86

Kittilän kunnan ilmoitus Suomen Kuntaliitosta eroamisen peruuttamisesta

Liite 1, 86 § Kittilän kunnan 7.9.2017 päivätty kirje
Liite 2, 86 § Ote Kittilän kunnanvaltuuston pöytäkirjasta

Kittilän kunnanvaltuusto päätti kokouksessaan 19.12.2016, että Kittilän kunta eroaa Suomen Kuntaliiton jäsenyydestä siten, että jäsenyys päättyy 31.12.2017. Asia käsiteltiin Kuntaliiton hallituksessa 26.1.2017 ja Kittilän kunnan päätös erota Kuntaliiton jäsenyydestä merkittiin tiedoksi.

Kuntaliiton sääntöjen 7 §:n mukaan varsinaisella jäsenellä on oikeus erota yhdistyksestä tekemällä siitä yhdistyslain mukainen ilmoitus, eli kirjallisesti ilmoittaa eroamisesta yhdistyksen hallitukselle. Eroaminen tulee voimaan vuoden kuluttua eroamisilmoituksen tekemisestä.

Kittilän kunnanvaltuusto on kokouksessaan 28.8.2017 § 60 päättänyt, että valtuuston 19.12.2016 tekemä päätös Kittilän kunnan eroamisesta Suomen Kuntaliitosta peruutetaan ja Kittilän kunta jatkaa Kuntaliiton jäsenenä.

Kittilän kunnan peruutettua eroamisilmoituksensa ennen eroamisen voimaantuloa asiassa ei tarvita muita toimenpiteitä kuin eroamisilmoituksen peruutuksen merkitseminen tiedoksi.

Ehdotus

Hallitus päättää merkitä hyväksyen tiedoksi Kittilän kunnanvaltuuston 28.8.2017 tekemän päätöksen Suomen Kuntaliitosta eroamisen peruuttamisesta ja todeta Kittilän kunnan jatkavan Kuntaliiton varsinaisena jäsenenä myös 31.12.2017 jälkeen. /JK

Päätös

Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

87

Suomen Kuntaliiton toimintasuunnitelma ja KT Kuntatyönantajien talousarvioesitys vuodelle 2018

Liite 1, 87 § Suomen Kuntaliiton toimintasuunnitelma ja KT Kuntatyönantajien talousarvioesitys vuodelle 2018

Kuntaliiton strategia vuosille 2017-2021 "Onnistuva Suomi tehdään lähellä" hyväksyttiin valtuuston syyskokouksessa 2016. Kuntaliiton strategia konkretisoidaan vuotuisessa toimintasuunnitelmassa vuosittain. Vuositason tavoitteet viedään Kuntaliiton toimintasalkussa edunvalvontatoimenpide-, kehittämisprojekti-, palvelu- ja verkostotoimintatasolle. Toimintasalkujärjestelmän avulla strategian ja toimintasuunnitelman toteutumista voidaan arvioida jatkuvasti. Strategian ja vuosittain 2018 perusteella toiminta on resursoitu talousarvioksi 2018. Kuntaliiton yksiköt laativat hyväksytyyn toimintasuunnitelman perusteella myös omat yksikkösuunnitelmansa.

Talousarvion mukaisista liiton yhteensä 22,9 miljoonan euron tuloista pääosan muodostavat jäsenkuntien 17,1 miljoonan euron jäsenmaksutulot, jotka ovat samat kuin vuonna 2017, sekä sairaanhoitopiirien, maakuntaliittojen, koulutuskuntayhtymien ja erityishuollon kuntayhtymien 1,9 miljoonan euron yhteistyöjäsenmaksut.

Hallitus 19.10.2017

Talousarviossa 2018 Kuntaliiton henkilöstön työpanoksen arvioidaan olevan 164,6 henkilötyövuotta. Vuoden 2017 budjetoitu työpanos on 161,6 henkilötyövuotta ja sen ennakoitaan olevan 159,1. Henkilöstökulujen osuus kaikista kustannuksista on 57 prosenttia. Sijoitus- ja rahoitustoiminnan nettotuloiksi arvioidaan 1,6 miljoonaa euroa.

Liiton talousarvioesityksen tulos on +0,2 miljoonaa euroa.

KT Kuntatyönantajille on budjetoitu 4,6 miljoonaa euroa kuntien maksuosuuksia ja 2,5 miljoonaa euroa muita tuloja.

KT Kuntatyönantajien vuoden 2018 budjetoitu henkilötyöpanos on 53,8 ja vuoden 2017 budjetoitu 56,0 henkilötyövuotta. Henkilöstökulujen osuus kaikista kustannuksista on 62 prosenttia.

Liiton sääntöjen 17 §:n mukaan valtuusto hyväksyy syyskokouksessaan liiton toimintasuunnitelman ja talousarvion.

Kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta (KT Kuntatyönantajat) annetun lain (254/93) 5 §:n mukaan kuntien keskusjärjestön valtuusto hyväksyy Kunnallisen työmarkkinalaitoksen (KT Kuntatyönantajat) talousarvion ja tilinpäätöksen, valitsee tilintarkastajat ja päättää vastuuvapauden myöntämisestä.

Ehdotus

Hallitus päättää ehdottaa liiton valtuustolle, että valtuusto päättää

- hyväksyä Kuntaliiton toimintasuunnitelman ja talousarvion vuodelle 2018 esityslistan liitteen 1, 87 § mukaisesti ja
- hyväksyä Kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta (KT Kuntatyönantajat) annetun lain 5 §:n mukaisesti Kunnallisen työmarkkinalaitoksen (KT Kuntatyönantajat) talousarvion vuodelle 2018 esityslistan liitteen 1, 87 § mukaisena sekä
- hyväksyä Kuntaliiton sijoituspolitiikan vuodelle 2018 liitteessä 1, 87 § esitetyssä muodossa.

Lisäksi hallitus päättää valtuuttaa liiton toimitusjohtajan päättämään talousarvion teknisistä tarkistuksista sekä lisäksi talousarvion tutkimus- ja kehityshankkeiden bruttotulojen ja -menojen sellaisista tarkistuksista, jotka eivät muuta liiton hankkeisiin kohdistaman nettopanostuksen kokonaismäärää. /JK

Päätös

Hallitus päätti ehdottaa liiton valtuustolle, että valtuusto päättää hyväksyä esityslistan liitteen 1, 87 § mukaisen Kuntaliiton toimintasuunnitelman ja talousarvion vuodelle 2018 sillä muutoksella, että sivun 11 ensimmäisen kappaleen viimeinen lause "Tämä tavoite saavutettiin vuonna 2016." poistetaan. Lopullinen Kuntaliiton toimintasuunnitelma ja talousarvio vuodelle 2018 on pöytäkirjan liitteenä 1, 87 §.

Hyväksyttiin muilta osin ehdotuksen mukaisesti.

Hallitus 19.10.2017

88

Suomen Kuntaliiton jäsenmaksu ja KT Kuntatyönantajien maksuosuudet vuonna 2018

Kuntaliiton tulojen suurimman osan muodostavat kuntien jäsenmaksut, jotka pääsääntöisesti ovat seuranneet jäsenkuntien verotettavien ansiotulojen kehitystä. Vuoden 2018 talousarviossa jäsenmaksut ovat samalla tasolla kuin vuonna 2017.

Suomen Kuntaliiton ja KT Kuntatyönantajien vuoden 2018 talousarviosityksessä esitetään perittäväksi kunnilta liitolle jäsenmaksuja yhteensä 17,1 miljoonaa euroa, yhteistyöjäsenmaksuja sairaanhoitopiireiltä, maakuntaliitoilta, koulutus kuntayhtymiltä ja erityishuollon kuntayhtymiltä 1,9 miljoonaa euroa sekä kuntien maksuosuuksia KT Kuntatyönantajien nettomenoihin yhteensä 4,6 miljoonaa euroa.

Liiton sääntöjen 9 §:n mukaan valtuusto vahvistaa vuosittain jäsenmaksun suuruuden. Jäsenmaksu määräytyy kuntakohtaisesti siten, että kokonaissummasta 3/4 jaetaan kuntien asukasluvun perusteella ja 1/4 verotettavien tulojen perusteella, kuitenkin niin, että yli 20 000 asukaahan menevältä osalta on kunnan asukasperusteinen jäsenmaksu 15 %:lla alennettu ja, jos jäsenkunnan verotettavat tulot asukasta kohti ylittää kaikkien jäsenkuntien keskimääräiset verotettavat tulot asukasta kohti, alennetaan kunnan verotettaviin tuloihin perustuvaa jäsenmaksuosuutta keskiarvon ylittävältä osalta 25 %:lla. Ahvenanmaan kuntien jäsenmaksu on lisäksi alennettu 25 %:lla edellä mainitulla tavalla määräytyvästä jäsenmaksusta. Jäsenmaksu on suoritettava vuosittain maaliskuun 1. päivään mennessä, ellei valtuusto toisin määrää.

Kuntien maksuosuudet KT Kuntatyönantajien toiminnan nettokuluihin peritään kunnilta siten, että KT Kuntatyönantajien nettomenot peritään puoliksi niiden verotettavien tulojen mukaan, jotka kunnassa on määrätty edellisenä vuonna toimitetussa kunnallisverotuksessa ja puoliksi saman vuoden tammikuun 1. päivän asukaslukujen mukaisessa suhteessa.

Ehdotus

Hallitus päättää ehdottaa valtuustolle, että valtuusto päättää

- vahvistaa sääntöjen 9 §:n mukaisesti liiton jäsenmaksun suuruudeksi 17 070 971 euroa vuonna 2018 ja todeta, että liiton sääntöjen mukaan jäsenmaksu on suoritettava maaliskuun 1. päivään 2018 mennessä sekä
- todeta, että KT Kuntatyönantajien vuoden 2018 talousarvion mukaisesti KT Kuntatyönantajien kunnilta perittävien maksuosuuksien yhteismäärä on 4 633 074 euroa ja päättää, että 80 % tästä määrästä eli 3 706 459 euroa peritään kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta (KT Kuntatyönantajat) annetun lain 6 §:n mukaisesti kunnilta enakkona maaliskuun 1. päivään 2018 mennessä.

Päätös

Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

Hallitus 19.10.2017

89

Ehdotus valtiovarainministeriölle Kunnallisen työmarkkinalaitoksen valtuuskuntaan toimikaudelle 1.1.2018 - 31.12.2021 valittavista jäsenistä ja varajäsenistä

Kuntaliiton sääntöjen 17 §:n mukaan valtuusto tekee valtiovarainministeriölle ehdotuksen Kunnallisen työmarkkinalaitoksen valtuuskuntaan valittavista jäsenistä ja varajäsenistä.

Kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta annetun lain 2 §:n mukaan valtuuskunnassa on 11 jäsentä ja yhtä monta henkilökohtaista varajäsentä, jotka valtiovarainministeriö määrää kunnallisvaalien jälkeisen vuoden lokaan 1 päivänä alkavaksi nelivuotiskaudeksi. Valtuuskunnan jäsenet ja varajäsenet määrätään kuntien keskusjärjestön ehdottamista kuntaan, kuntayhtymään tai kuntien keskusjärjestöön keskeisessä luottamushenkilö- tai palvelussuhteessa olevista kunnallista työnantajaa edustavista henkilöistä. Jäseniä määrättäessä on otettava huomioon kunnissa vallitsevat poliittiset voimasuhteet sekä muutoinkin tasapuolisuusnäkökohdat.

Valtuuskunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja enintään kaksi varapuheenjohtajaa.

Vaalikelpoisuudesta valtuuskuntaan säädetään lain 3 §:ssä. Valtuuskuntaan voidaan valita henkilö, jolla on kunnallislain 17 §:n 1 momentin mukainen vaalikelpoisuus kunnan luottamustoimiin (voimassa olevan kuntalain 71 §:n mukainen yleinen vaalikelpoisuus) ja joka on antanut suostumuksen toimen vastaanottamiseen. Vaalikelpoisia valtuuskuntaan eivät ole virka- ja työehtosopimuksen allekirjoittajajärjestöön tai sen jäsenjärjestöön luottamus- tai pysyväisluonteisessa palvelussuhteessa olevat henkilöt.

Eduskunnassa on käsiteltävänä lakiehdotus kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta annetun lain 2 §:n 2 momentin muuttamisesta (HE 95/2017 vp). Lakiehdotuksen mukaan valtuuskunnan toimikausi alkaisi kuntavaalien jälkeisen vuoden tammikuun 1 päivänä. Lain voimaantulosäännöksellä jatkettaisiin ennen lain voimaantuloa voimassa olleen lain mukaan määrätyn valtuuskunnan toimikautta vuoden 2017 loppuun.

Uuden valtuuskunnan poliittinen jakauma on seuraava: Kok. 3, SDP 3, Kesk. 2, Vihr. 1, PerusS 1 ja Vas. 1.

Kunnallisen työmarkkinalaitoksen uuden valtuuskunnan kokoonpanoa koskevat valmistelut ovat hallituksen listatekstiä kirjoitettaessa vielä kesken. Tämän vuoksi päätösehdotus valtuuskunnan kokoonpanoksi tehdään kokouksessa.

Ehdotus

Hallitus ehdottaa valtuustolle, että valtuusto päättää ehdottaa valtiovarainministeriölle, että Kunnallisen työmarkkinalaitoksen valtuuskuntaan valitaan 11 jäsentä ja 11 henkilökohtaista varajäsentä 1.1.2018 alkavaksi nelivuotiskaudeksi seuraavasti:

Varsinainen jäsen

Haapanen Jorma, Kirkkonummi
Leisimo Eino, Jyväskylä
Valtonen Sinikka, Turku
Lievonen Kirsi-Marja, Helsinki
Määttänen Petra, Turku
Majalahti Juha, Eura

Henkilökohtainen varajäsen

Pirhonen Jarmo, Kuopio   Kok
Rahkonen Hannu, Lahti   Kok
Raukko Päivi, Hämeenlinna   Kok
Vainio Eero, Petäjävesi   SDP
Alho Olli, Siuntio   SDP
Halonen Hilikka, Kemi   SDP

Hallitus 19.10.2017

Niiranen Taina, Parkano	Ruhanen Seppo, Hirvensalmi	Kesk.
Riikonen Olli, Tohmajärvi	Laine Marja-Leena, Hyvinkää	Kesk.
Ojansuu-Kaunisto Kirsi, Hämeenlinna	Nordström Paula, Lohja	Vihr.
Koskinen Marko, Kitee	Kärkkäinen Ilpo, Sonkajärvi	PerusS
Heikkinen Pekka, Tuusula	Luosujärvi Riitta, Kemi	Vas.

Päätös Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

90

Ehdotus valtiovarainministeriölle Kuntien takauskeskuksen valtuuskunnan kokoonpanoksi 1.1.2018–31.12.2021

Takauskeskuksen tehtävä

Kuntien takauskeskuksen tarkoituksena on turvata kuntien yhteinen varainhankinta ja kehittää sitä. Tarkoituksensa toteuttamiseksi takauskeskus voi myöntää takauksia kuntien suoraan tai välillisesti omistamien tai kuntien määräämisvallassa olevien luottolaitosten sellaiselle varainhankinnalle, jota käytetään antolainaukseen kunnille ja kuntayhtymille sekä kuntien kokonaan omistamille tai niiden määräämisvallassa oleville yhteisöille sekä valtion viranomaisten nimeämille asuntojen vuokraamista tai tuottamista ja ylläpitoa sosiaalisin perustein harjoittaville yhteisöille tai niiden määräämisvallassa oleville yhteisöille.

Takauskeskuksen jäsenet

Takauskeskuksen jäsenyhteisöjä ovat kunnat. Kuntien takauskeskusta koskevan lain ja sen nojalla annettujen määräysten noudattamista valvoo takauskeskustarkastaja. Valtiovarainministeriö määrää takauskeskustarkastajan takauskeskuksen hallituksen esityksestä enintään neljäksi kalenterivuodeksi kerrallaan.

Valtuuskunta

Kuntien takauskeskusta koskevan lain (487/1996) mukaan takauskeskuksen valtuuskunnassa on vähintään 10 ja enintään 15 jäsentä sekä jokaisella heistä henkilökohtainen varajäsen. Asianomainen ministeriö (valtiovarainministeriö) määrää jäsenet ja varajäsenet kunnallisvaalien jälkeisen vuoden lokakuun 1. päivänä alkavaksi nelivuotiskaudeksi.

Takauskeskuksen valtuuskunnan jäsenet ja varajäsenet valitaan Suomen Kuntaliiton ehdottamista henkilöistä. Jäseniä valittaessa on otettava huomioon jäsenyhteisöissä vallitsevat poliittiset voimasuhteet sekä alueelliset ja muut tasapuolisuusnäkökohdat.

Valtuuskunta valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja enintään kaksi varapuheenjohtajaa.

1.10.2013 alkaneella toimikaudella valtuuskuntaan on kuulunut 15 jäsentä, joista kullakin on henkilökohtainen varajäsen. Valtuuskunnan puheenjohtajana on toiminut Mika Munkki ja varapuheenjohtajina Reijo Vuorento ja Matti Kankare.

Hallitus

Takauskeskuksella on hallitus, jonka valtuuskunta valitsee ja joka vastaa takauskeskuksen hallinnosta sekä valtuuskunnan päätösten valmistelusta ja täytäntöönpanosta. Hallitus käyttää takauskeskuksen puhevaltaa.

Kuntien takauskeskuksen johtosäännön mukaan hallituksessa on vähintään viisi ja enintään seitsemän jäsentä. Hallituksen jäsenten toimikausi

Hallitus 19.10.2017

on kaksi kalenterivuotta. Hallitus valitsee keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan.

Hallitukseen on kuulunut seitsemän jäsentä. Puheenjohtajana on toiminut toiminnanjohtaja Jari Blom Jyväskylästä.

Valtuuskunta 1.1.2018–31.12.2021

Eduskunnassa on käsiteltävänä lakiehdotus Kuntien takauskeskuksesta annetun lain 5 ja 8 §:n muuttamisesta (HE 92/2017 vp). Valtuuskunnan toimikausi alkaisi kuntavaalien jälkeisen vuoden tammikuun 1 päivänä. Lain voimaantulosäännöksellä jatkettaisiin lain voimaantullessa toimivaltaisen valtuuskunnan toimikautta vuoden 2017 loppuun saakka.

Uuden valtuuskunnan poliittinen jakauma on seuraava: Kok. 4, SDP 3, Kesk. 3, Vihr. 2, PerusS 1, Vas. 1 ja RKP 1.

Kuntien takauskeskuksen uuden valtuuskunnan kokoonpanoa koskevat valmistelut ovat hallituksen listatekstiä kirjoitettaessa vielä kesken. Tämän vuoksi päätösehdotus valtuuskunnan kokoonpanoksi tehdään kokouksessa.

Ehdotus

Kuntaliiton hallitus päättää tehdä valtiovarainministeriölle ehdotuksen, että Kuntien takauskeskuksen valtuuskuntaan toimikaudeksi 1.1.2018–31.12.2021 valitaan 15 jäsentä ja heille henkilökohtaiset varajäsenet seuraavasti:

Varsinainen jäsen

Luoma Tuomo, Helsinki
Hatanpää Satu, Pori
Behm Kimmo, Nurmijärvi
Mannelin Maarita, Joensuu
Vuorento Reijo, Helsinki
Ojala Kimmo, Jyväskylä
Hänninen Pia, Valkeakoski
Peltokorpi Terhi, Helsinki
Hautala Lasse, Kauhajoki
Tolonen Asta, Suomussalmi
Muhonen Sallamari, Helsinki
Kuha Leena, Oulu
Heikkilä Lauri, Helsinki
Semi Matti, Varkaus
Guseff Fredrik, Helsinki

Henkilökohtainen varajäsen

Grönlund Joonas, Lappeenranta Kok
Väli-Torala Venla, Oulu Kok
Mäkinen Mika, Lahti Kok
Korvenheimo, Pia-Riitta, Oulu Kok
Taavitsainen Ninni, Kotka SDP
Puljujärvi Vuokko, Turku SDP
Harju Markku J, Kemijärvi SDP
Ylikännö Martin, Huittinen Kesk.
Kittilä Mirva, Pälkäne Kesk.
Forss Markku, Vesanto Kesk.
Kivelä Marko, Espoo Vihr.
Hämäläinen Ville, Lempäälä Vihr.
Joutsenlahti Anssi, Kankaanpää PerusS
Ahlfors Tiina, Espoo Vas.
Österholm Minna, Lapinjärvi RKP

Päätös

Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

91

Kuntaliiton valtuuston syyskokous 22.-23.11.2017

Liite 1, 91 § valtuuston kokousohjelmaluonnos ja asialista

Kuntaliiton sääntöjen mukaan valtuusto kokoontuu varsinaiseen kokoukseen kahdesti vuodessa, kevätkokoukseen maalिस-heinäkuussa ja syyskokoukseen syys-joulukuussa hallituksen määräämänä aikana ja paikassa.

Hallitus 19.10.2017

Hallitus hyväksyi 25.8.2016 Kuntaliiton hallintoelinten kokousaikataulun vuodeksi 2017 ja sen mukaan valtuusto kokoontuu syyskokoukseen 22.-23.11.2017 Kuntatalolla.

Kuntaliiton sääntöjen mukaan kutsu valtuuston kokoukseen on toimitettava kullekin jäsenelle tämän ilmoittamaan osoitteeseen lähetetyllä kirjeellä tai sähköisesti vähintään kymmenen päivää ennen kokousta. Kutsuun on mahdollisuuksien mukaan liitettävä esityslista. Valtuuston esityslista laaditaan sekä suomen että ruotsin kielellä. Kuntaliiton hallituksen tulee valmistella valtuuston käsiteltäväksi tulevat asiat.

Hallituksen puheenjohtajalla, varapuheenjohtajalla ja jäsenillä, toimitusjohtajalla ja muilla johtajilla sekä muilla yhdistyksen valtuuston määräämillä henkilöillä on oikeus olla läsnä valtuuston kokouksissa ja ottaa osaa keskusteluun.

Edellä olevan nojalla Kuntaliiton hallitus päättää kutsua Kuntaliiton valtuuston syyskokoukseen ja hyväksyä sille tämän asian liitteen mukaisen asialistan.

Ehdotus

Kuntaliiton hallitus päättää kutsua liiton valtuuston koolle syyskokoukseen 22.-23.11.2017 Kuntatalolle.

Samalla hallitus päättää hyväksyä valtuustossa käsiteltävät asiat hallituksen esityslistan tämän asian liitteen mukaisesti. /JK

Päätös

Hyväksyttiin ehdotuksen mukaisesti.

93

Kuntaliiton hallituksen seuraaviin kokouksiin suunnitellut asiat

Hallituksen lähiajan kokouksiin on suunniteltu valmisteltaviksi seuraavat, tässä vaiheessa tiedossa olevat asiat:

22.11.2017 klo 10

- Kuntaliiton talouskatsaus
- Euroopan alueiden komitean jäsenvaihdos
- Kuntaliiton lausunto sote- ja maakuntauudistuksen valinnanvapauslainsäädännöstä

14.12.2017 klo 10

- Kuntaliiton talouskatsaus
- Uuden hallituksen järjestäytymiskokous 16.2.2018

Ehdotus

Merkitään tiedoksi.

Päätös

Merkittiin tiedoksi.

Hallitus 19.10.2017

Allekirjoitukset

Puheenjohtaja

Sihteeri

Sirpa Paatero

Nina Eriksson

Käsitellyt asia 82 § - 91 §, 93 § - 96 §

Pöytäkirjan tarkastus

Aika ja paikka

Allekirjoitus

Martti Korhonen

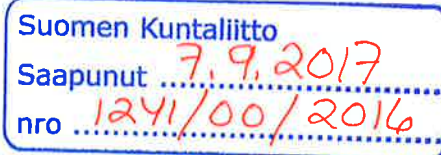

KITTILÄN KUNTA
Valtatie 15
99100 KITTILÄ

Sivu 1 / 1

07.09.2017 Asianro: 159/00.04.02/2016

Suomen Kuntaliitto
kirjaamo@kuntaliitto.fi

Asia: Kittilän kunnan ilmoitus Suomen Kuntaliitosta eroamisen peruuttamisesta

Kittilän kunnanvaltuusto on kokouksessaan 28.8.2017 §:n 60 kohdalla päättänyt yksimielisesti hyväksyä kunnanhallituksen esityksen, että valtuuston 19.12.2016 § 75 kohdalla tekemä päätös Kittilän kunnan eroamisesta Suomen Kuntaliitosta peruutetaan ja Kittilän kunta jatkaa Kuntaliiton jäsenenä.

Kittilän kunnanhallitus saattaa valtuuston päätöksen tiedokseenne.

KITTILÄN KUNNANHALLITUS

Timo Kurula
Vt. kunnanjohtaja

Tuija Lång
Controller

LIITE

Pöytäkirjanote Kvalt 28.8.2017 § 60

Kunnanhallitus	§ 239	04.07.2017
Kunnanvaltuusto	§ 60	28.08.2017

Alotteet Kuntaliitosta eroamisen peruuttamiseksi

159/00.04.02/2016

Khall 04.07.2017 § 239

Kittilän kunnanvaltuusto on päättänyt 19.12.2016 § 75:ssä erota Kuntaliiton jäsenyydestä.

Kuntaliiton sääntöjen mukaan ero astuu voimaan eroamisvuotta seuraavan kalenterivuoden päättyessä. Ero astuisi voimaan siten 31.12.2017.

Kunnanvaltuustossa on tehty aloitteita Kuntaliitosta eroamisen peruuttamiseksi. Viimeksi aloitteet Kuntaliitosta eroamisen peruuttamiseksi ovat tehneet Vasemmistoliiton valtuustoryhmä sekä OMK:n, Vihreiden ja Kokoomuksen valtuustoryhmät 19.6.2017 kunnanvaltuuston kokouksessa. Aloitteen perusteluissa on tuotu esille, että aiempaa päätöstä ei ole perusteltu riittävästi ja että Kuntaliiton palveluiden käytöstä tulisi tehdä kartoitus.

Kuntaliiton asiantuntijapalveluja ovat: Alueet ja elinkeinot, EU ja kansainväliset asiat, Kuntakehitys, Kuntatalous, Kuntaviestintä, Laki-asiat, Opetus- ja kulttuuri, Ruotsinkielinen toiminta, Sosiaali- ja terveys, Tekniikka, Tietoyhteiskunta, Yhdyskunnat ja maankäyttö sekä Ympäristö.

Kuntaliitto tuottaa tilastoja, jotka on tuotettu muualla kuin tilastokeskuksessa. Kuntaliitto tuottaa ajantasatilastoja ja vuositilastoja.

Kuntaliitto laatii ohjeita ja suosituksia. Mm. hallintosääntö ja konserniohje uudistettiin Kuntaliiton mallin pohjalta.

Kuntaliitto laatii yleiskirjeitä. Yleiskirjeissä kuntia mm. ohjeistetaan lainsäädännön muutosten vaikutuksista kuntien toimintaan. Yleiskirjeitä on kaikille kunnan toimialoille.

Kittilän kunnassa käytetään Kuntaliiton palveluita laajasti. Käyttäjärhmiä ovat ainakin seuraavat:

- Toimielimet ja luottamushenkilöt
- Henkilöstö

Kuntaliitolla on nettisivut joihin voi kirjoittaa kysymyksen johon Kuntaliitto vastaa.

Lisäksi neuvontaa annetaan puhelimitse.

Lausuntoja pyydetään kirjallisena ja niihin saadaan kirjalliset vastaukset.

Kunnanhallitus	§ 239	04.07.2017
Kunnanvaltuusto	§ 60	28.08.2017

Kuntaliiton asiantuntijapalveluiden käyttö kohdistuu kaikkiin edellä mainittuihin asiantuntijapalveluihin, lausuntopyynnöt ovat pieni mutta näkyvä osa Kittilän kunnan käyttämistä palveluista.

Maakuntahallinnon ja SOTE-uudistuksen johdosta kunnat joutuvat käyttämään merkittävästi asiantuntijapalveluita, joita Kuntaliitolta saadaan vuosittaisella jäsenmaksulla.

Kuntaliiton jäsenmaksu on n. 21.000 €/vuosi..

Vt. kunnanjohtaja:

Kunnanhallitus esittää kunnanvaltuustolle, että valtuuston 19.12.2016 § 75 kohdalla tekemä päätös Kittilän kunnan eroamisesta Suomen Kuntaliitosta peruutetaan ja Kittilän kunta jatkaa Kuntaliiton jäsenenä.

Päätös:

Tarmo Salonen esitti, että pysytään kunnanvaltuuston tekemässä päätöksessä eli erotaan Kuntaliitosta.

Vuokko Mäntymaa kannatti Tarmo Salosen esitystä.

Kunnanhallituksen puheenjohtaja Pekka Rajala totesi, että on tehty vt. kunnanjohtajan esityksestä poikkeava kannatettu esitys, joten asia on ratkaistava äänestämällä.

Kunnanhallituksen puheenjohtaja teki seuraavan äänestysesityksen, joka hyväksyttiin:

Ne, jotka kannattavat vt. kunnanjohtajan esitystä, äänestävät "jaa".

Ne, jotka kannattavat Tarmo Salosen esitystä, äänestävät "ei".

Suoritettussa äänestyksessä annettiin kuusi (6) jaa-ääntä ja kolme (3) ei-ääntä.

Jaa-ääniä antoivat Raili Fagerholm, Sakari Kautto, Tuula Mertanieni, Vilho Molkoselkä, Ahti Ovaskainen ja Pekka Rajala. Ei-ääniä antoivat Merja Korva, Vuokko Mäntymaa ja Tarmo Salonen.

Puheenjohtaja totesi vt. kunnanjohtajan esityksen tulleen kunnanhallituksen päätökseksi.

Kvalt 28.08.2017 § 60

Päätös:

Asia käsiteltiin kokouksessa §:n 62 jälkeen.

Valtuutettu Susanna Kantola esitti valtuutettu Merja Korvan kannattamana, että käytäisiin Kuntaliiton kanssa neuvottelu eroamistilanteen syistä ja miten mennään eteenpäin ja esitti, että asia jätetään pöydälle.

Valtuutettu Tarmo Salonen esitti, että Kittilän kunnanvaltuusto pitää voimassa päätöksensä 19.12.2016 § 75. Esitys perusteluineen pöytäkirjan liitteenä. Salosen esitystä ei kannatettu joten se raukesi.

Valtuutettu Inkeri Yritys esitti valtuutettu Tiina Huilajan kannattamana, että kunnanhallituksen esitys hyväksyttäisiin.

Kunnanvaltuuston puheenjohtaja Aki Nevalainen totesi, että on tehty kannatettu pöydällepanoesitys, joten on äänestettävä.

Puheenjohtaja teki seuraavan hyväksytyn äänestysesityksen:
Ne, jotka kannattavat asian käsittelyn jatkamista, äänestävät "jaa"
Ne, jotka kannattavat asian jättämistä pöydälle, äänestävät "ei".

Äänestyksessä annettiin kahdeksantoista (18) jaa-ääntä ja yhdeksän (9) ei-ääntä.

Jaa-ääniä antoivat: Akseli Erkkilä, Raili Fagerholm, Eino Holck, Tiina Huilaja, Pentti Kangas, Sakari Kautto, Yrjötapio Kivisaari, Maija Linnala, Tuula Mertaniemi, Aki Nevalainen, Paula Nevalainen, Ahti Ovaskainen, Raija Palosaari, Jukka Poti, Mikko Saarela, Marita Toivanen, Leena Vanhatalo ja Inkeri Yritys. Ei-ääniä antoivat: Susanna Kantola, Toni Kenttälä, Merja Korva, Vuokko Mäntymaa, Antti Pekkala, Pekka Rajala, Tapani Rantajääskö, Jukka Salmi ja Tarmo Salonen.

Puheenjohtaja totesi, että asian käsittelyä jatketaan.

Susanna Kantola esitti pontena, että "miksi kuulemisessa Anna Mäkelän erottamisessa tuli kuntaliitosta kaksi erinlaista lausuntoa? Haluan, että tämä kirjataan kunnanhallituksen esityksen lisäksi."

Tauko pidettiin klo 14:30 - 14:44

Valtuutettu Akseli Erkkilä esitti pontena, että "Hankkiessaan yksityisiä lakiasiainpalveluja on osastopäällikön tai ao.toimielimen eriteltävä nämä hankinnat ja perusteltava, miksi lakipalvelua ei ole hankittu Kuntaliitosta."

Valtuutettu Raili Fagerholm kannatti Akseli Erkkilän esitystä.

Susanna Kantola veti pois esityksensä.

Valtuusto päätti yksimielisesti hyväksyä kunnanhallituksen esityksen, että valtuuston 19.12.2016 § 75 kohdalla tekemä päätös Kittilän kunnan eroamisesta Suomen Kuntaliitosta peruutetaan ja Kittilän kunta jatkaa Kuntaliiton jäsenenä sillä lisäyksellä, että valtuutettu Akseli Erkkilän ponsi huomioidaan lakiasiainpalveluja tehtäessä.

KITTILÄN KUNTA

Ote pöytäkirjasta

Kunnanhallitus
Kunnanvaltuusto

§ 239
§ 60

04.07.2017
28.08.2017

Otteen oikeaksi todistaa:

Kittilässä 7.9.2017

Merja Koivisto
Arkistonhoitaja

Liitteet

Liite 1 Tarmo Salosen esitys Kvalt 28.8.2017 § 60 "Aloitteet
Kuntaliitosta eroamisen peruuttamiseksi"

liik 1 §60

KITILÄN KUNTA

28.8.2017

Nro 159/00.04.02/2016

Päätösesitys esityslistan kohtaan 60

Aloite Kuntaliitosta eroamisen peruuttamiseksi

Esitän, että Kittilän kunnanvaltuusto pitää voimassa päätöksensä 19.12.2016 § 75.

Perustelut:

"Vaaleilla valitut kuntapäättäjät, jotka edustavat tavallisia kuntalaisia eivät saa Kuntaliitosta tarvitsemaansa apua tai tietoja omien päätöksiensä tueksi. Usein tieto on vajanaista ja moniselitteistä. Pahin yksittäinen asia, jossa Suomen Kuntaliitto antoi ristiriitaisia neuvoja Kittilän kunta-päättäjille, oli kunnanjohtajan kuuleminen hänen erottamisasiassaan. Toisaalta todettiin, että kuuleminen ei olisi ollut riittävää ja toisaalta annettiin ymmärtää, että kuuleminen tietyin edellytyksin oli sittenkin riittävää. Tämä ristiriitainen neuvo johti lopulta siihen, että Kunnanvaltuuston päätös kunnanjohtajan erottamisesta todettiin muotoseikkoihin vedoten lainvastaiseksi korkeimmassa hallinto-oikeudessa."

Kunnanhallitus	§ 239	04.07.2017
Kunnanvaltuusto	§ 60	28.08.2017

Valitusosoitus

Valitusviranomainen

Pohjois-Suomen hallinto-oikeus
Käyntiosoite: Isokatu 4, OULU
Postiosoite: PL 189, 90101 OULU
Fax: 029 56 42841
Sähköposti: pohjois-suomi.hao@oikeus.fi
Puh: 029 56 42800 (vaihde)

Valitusaika 30 päivää

Valitusaika luetaan siitä päivästä, jona valittaja on saanut tiedon päätöksestä tiedoksisaantipäivää kuitenkin lukuun ottamatta. Asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon, jollei muuta näytetä, seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä.

Valituskirjelmä

Valituskirjelmässä on ilmoitettava

- päätös, johon haetaan muutosta
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi
- muutosvaatimuksen perusteet.

Valituskirjelmässä on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatijana on joku muut henkilö, valituskirjelmässä on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Lisäksi on ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoituksen valittajalle voidaan toimittaa.

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Valituskirjelmään on liitettävä päätös, josta valitetaan, alkuperäisenä tai jäljennöksenä sekä todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta.

Valituskirjelmään on liitettävä asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle. Asiamiehen on liitettävä valtakirja sen mukaan kuin HLL 21 §:ssä säädetään.

Valitusasiakirjojen toimittaminen

Valitusasiakirjat on toimitettava valitusviranomaiselle ennen valitusajan päättymistä. Jos valitusajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, saa valitusasiakirjat toimittaa valitusviranomaiselle ensimmäisenä sen jälkeisenä arkipäivänä. Omalla vastuulla valitusasiakirjat voi lähettää postitse tai lähetin välityksellä. Postiin valitusasiakirjat on jätettävä niin ajoissa, että ne ehtivät perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä.

Selvitys päätöksen antamisesta

Päätös lähetetty sähköpostitse: 7.9.2017 Suomen Kuntaliitto

Pöytäkirja on asetettu nähtäville 31.8.2017.

**SUOMEN KUNTALIITTO RY:N
TOIMINTASUUNNITELMA
2018**

**KT KUNTATYÖNANTAJAT
TALOUSARVIO
2018**

Suomen Kuntaliitto ry:n hallituksen kokous 19.10.2017

Sisällysluettelo	Sivu
1 Suomen Kuntaliitto ry:n toimintasuunnitelma 2018	3
1.1 Strategia 2017-2021	3
1.2 Toimintasuunnitelman 2018 vuositavoitteet ja niiden toteuttaminen	6
2 Suomen Kuntaliitto ry:n talousarvio	11
2.1 Yleistä	11
2.2 Tuotot	12
2.3 Henkilöstökulut	12
2.4 Muut kulut	12
2.5 Suomen kuntasäätiö sr:n vaikutus Suomen Kuntaliitto ry:n budjettiin	13
2.6 Sijoitus- ja rahoitustoiminta	13
2.7 Tutkimus- ja kehittämistoiminta	14
2.8 Investoinnit	18
3 KT Kuntatyönantajien talousarvio	15
3.1 Yleistä	15
3.2 Myytävät palvelut ja tuotteet	15
3.3 Kuntien maksuosuudet	16
3.4 Toiminnan kustannukset	16
Liitteet	
1 Suomen Kuntaliitto ry:n ja KT Kuntatyönantajien jäsenyydet yhteisöissä	
2 Suomen Kuntaliitto ry:n kuntakohtaiset jäsenmaksut sekä KT Kuntatyönantajien kuntakohtaiset maksuosuudet	
3 Suomen Kuntaliitto ry:n maksullisten palvelujen ja tuotteiden laskutusperusteet vuonna 2018	
4 Suomen Kuntaliitto ry:n sijoituspolitiikka (luonnos)	
5 Suomen Kuntaliiton sijoituspolitiikan analyysi	

1 SUOMEN KUNTALIITTO RY:N TOIMINTASUUNNITELMA

1.1 Strategia 2017-2021

Kuntaliiton uusi strategia vuosille 2017-2021 ”Onnistuva Suomi tehdään lähellä” hyväksyttiin valtuuston syyskokouksessa 2016.

Kuntaliiton uuden strategian toteuttamista tehdään aikana, jolloin kuntien, Kuntaliiton ja koko julkisen hallinnon toimintaympäristössä on varsin paljon epävarmuustekijöitä etenkin sote- ja maakuntauudistuksesta johtuen.

Kuntaliitto ennakoi toimintaympäristön muutosta jatkuvasti ja varautuu päivittämään strategiaansa tarvittaessa mikäli tilannekuvassa tapahtuu muutoksia. Muussa tapauksessa strategian välitarkistus tehdään vuoden 2019 syksyllä.

Seuraavassa esitellään Kuntaliiton strategiaperusta ja painopisteet.

Missio eli Kuntaliiton perustehtävä

Missio vastaa kysymykseen miksi Kuntaliitto on olemassa, mitä teemme ja kenelle.

Teemme kuntien ja maakuntien kanssa kestäväää tulevaisuutta.

Kestävän tulevaisuuden tekemisellä tarkoitamme sitä, että keskeinen tehtävämme on sovittaa yhteen erilaisten kuntien ja maakuntien tarpeisiin sosiaalisesti, taloudellisesti ja ekologisesti kestäviä ratkaisuja. Kestävyydellä tarkoitamme myös sukupolvet ylittävää oikeudenmukaisuutta, sukupuolten tasa-arvoa ja asukkaiden yhdenvertaisuutta. *Kuntien ja maakuntien kanssa* tarkoittaa sitä, että toimintamme perustuu vahvaan kumppanuuteen ja verkostoitumiseen kuntien ja maakuntien kanssa.

Visio

Visio on suunnannäyttävä; tulevaisuuden tila (n. 10 vuoden aikajänteellä), jonka haluaisimme saavuttaa Kuntaliiton toiminnan myötävaikutuksella. Sen tulee olla ytimekäs, innostava ja muutosta aikaansaava ilmaisu.

Onnistuva Suomi tehdään lähellä.

Onnistuva Suomi "tehdään lähellä" viittaa siihen, että kestävät ratkaisut hyvinvoinnin ja elinvoiman edistämiseksi syntyvät parhaiten tekoina alhaalta ylöspäin läheisyysperiaatteen mukaisesti paikallisyhteisöissä, kunnissa, kaupungeissa, kaupunkiseuduilla ja maakunnissa – kunkin omista lähtökohdista ja toimintaympäristön ominaispiirteistä käsin.

Kunnilla ja maakunnilla tulee olla riittävät taloudelliset ja toiminnalliset edellytykset sekä vapaus tehtäviensä toteuttamiseen. Onnistuvan Suomen visiossa valtion makrotasoinen ohjaus jättää liikkumavaraa paikallisiin olosuhteisiin perustuvalla harkinnalla, kehittämiselle ja innovaatioille.

Asukkaiden mahdollisuus osallistua ja vaikuttaa lähellä oleviin asioihin on onnistuvan Suomen kivijalka. Onnistuvan Suomen kehityksen avaimet ovat meistä jokaisen käsissä: sekä pienillä että suurilla paikallisilla teoilla on merkitystä.

Onnistuva Suomi on jatkuvasti uudistuva, paikallisesti globaali, verkostoitunut ja älykkääseen teknologiaan nojaava hyvinvointiyhteiskunta. Älykäs teknologia ja tietoverkot vahvistavat paikallisuuden ja globalisaation yhteisvaikutuksia.

Painopisteet ja strategiset tavoitteet

Painopisteet ovat valintoja, joiden mukaisesti toimimalla Kuntaliitto saa aikaan muutosta, joka johtaa kohti visiossa kuvattua tulevaisuuden tilaa. Painopistevalintamme ovat:

**Askeleen edellä
Yhteistyötä yli rajojen
Uudistava kulttuuri**

Painopisteet on avattu strategisiksi tavoitteiksi A) jäsenkentässämme syntyvän vaikuttavuuden näkökulmasta sekä B) Kuntaliiton sisäisen uudistumisen näkökulmasta:

A) VAIKUTTAVA KUNTALIITTO**B) UUDISTUVA KUNTALIITTO**

<p>Askeleen edellä: Huolehdimme edunvalvonnassamme siitä, että kunnilla on avainrooli elinvoiman, osamisen ja hyvinvoinnin edistäjinä. Tuemme kuntia ja maakuntia muutoksen hallinnassa sekä ennakoinnissa.</p>	<p>Askeleen edellä: Ennakoiva edunvalvonta, kehittäminen ja palvelu tuottavat parhaan lisäarvon jäsenistöllemme. Siksi vahvistamme ennakointikykyämme kaikessa toiminnassamme.</p>
<p>Yhteistyötä yli rajojen: Huolehdimme siitä, että kunnat ja maakunnat muodostavat asukkaiden ja yhteisöjen parhaaksi toimivan kokonaisuuden. Edistämme toimijoiden välistä yhteistyötä alueellisesti ja kansallisesti.</p>	<p>Yhteistyötä yli rajojen: Vahvistamme Kuntaliitossa toimialat ylittävää yhteistyötä. Toimintamme perustuu kumppanuuteen ja verkostoitumiseen kuntien ja maakuntien kanssa.</p>
<p>Uudistava kulttuuri: Tulevat vuodet edellyttävät vahvaa muutoksen hallintaa kunnissa ja maakunnissa. Samalla tuemme uudistavan ja kokeilevan toimintakulttuurin syntymistä, jonka kautta taloudellisia ja toiminnallisia hyötyjä voidaan saavuttaa.</p>	<p>Uudistava kulttuuri: Jatkuvasti uudistuvat tavat vaikuttaa, kehittää ja palvella löytyvät rohkeudesta uudistua. Siksi edistämme jatkuvasti uudistavaa ja kokeilevaa toimintakulttuuria Kuntaliitossa.</p>

1.2 Toimintasuunnitelman 2018 vuositavoitteet ja niiden toteuttaminen

Kuntaliiton strategia konkretisoidaan tässä toimintasuunnitelmassa vuositavoitteiksi. Tavoitteet viedään Kuntaliiton toimintasalkussa edunvalvontatoimenpide-, kehittämisprojekti-, palvelu- ja verkostotoimintatasolle. Toimintasalkku-järjestelmän avulla strategian ja toimintasuunnitelman toteutumista voidaan arvioida jatkuvasti. Strategian ja toimintasuunnitelman perusteella toiminta resursoidaan talousarvioksi. Kuntaliiton yksiköt laativat myös omat yksikkökohtaiset toimintasuunnitelmansa, joissa tavoitteet tarkennetaan kunkin oman toimialan näkökulmasta. Seuraavassa on esitetty toimintasuunnitelman vuositavoitteet strategian painopisteittäin.

Askeleen edellä

A. Huolehdimme edunvalvonnassamme siitä, että kunnilla on avainrooli elinvoiman, osaamisen ja hyvinvoinnin edistäjinä. Tuemme kuntia ja maakuntia muutoksen hallinnassa sekä ennakkoinnissa.

B. Ennakoiva edunvalvonta, kehittäminen ja palvelu tuottavat parhaan lisäarvon jäsenistöllemme. Siksi vahvistamme ennakkointikykyämme kaikessa toiminnassamme.

Vuositavoitteet 2018: millä keinoin edistämme painopisteen toteutumista?	Miten toteutetaan? (salkutettavat edunvalvonta- ja kehitysprojektit, verkostot, palvelut)
Erialaisten kuntien tarpeiden tunnistaminen tulevaisuuden kuntia rakennettaessa.	<ul style="list-style-type: none"> • Sote- ja maakuntauudistuksen edunvalvontakokonaisuus; esim. kuntien kiinteistöt sote- ja maakuntauudistuksen jälkeen, kompensatiomallit, aluekehitys- ja kasvupalvelu-uudistus (elinkeinot, työllisyys, osaamispalvelut). • Tulevaisuuden kunta 2021-ohjelmatyö • Asiakkuusmallin kehittämisen jatkaminen eri kuntaryhmien tarpeista käsin
Tulevaisuuden kaupunkien roolin ja kehittymisen tukeminen.	<ul style="list-style-type: none"> • Käynnistetään kaupunkipoliittinen ohjelmatyö ja prosessi, jossa täsmennetään painopisteet, konkretisoidaan tavoitteet ja projektoidaan konkreettinen tekeminen. Ohjelmatyössä otetaan huomioon mm. seuraavia asioita: <ol style="list-style-type: none"> 1. Kaupunkien merkityksen tunnistaminen ja näkyväksi tekeminen 2. Kaupunkien tulevaisuustyön ja kansainvälistymiskehityksen tukeminen 3. Rakentavan vuorovaikutuksen tukeminen sekä kaupunkien ja valtion välillä että kaupunkiseuduilla 4. Kaupunkien edunvalvonta • Älykäs kaupunkikehitys-, kiertotalous- ja turvallisuusteemojen sisällyttäminen ohjelmatyöhön. • Kehitetään kaupunkipoliittisen työryhmän työtä edelleen.
Tarjoamme muutostukea kunnille ja kuntayhtymille, suunnitteluvaiheen projektiorganisaatioille, väliaikaishallinnolle sekä muodostuville maakunnille	<ul style="list-style-type: none"> • Muutostuki-kokonaisuus

Kestävä maahanmuutto ja onnistunut kotouttaminen	<ul style="list-style-type: none"> • Huolehdimme kuntien edunvalvonnasta maakunta- ja kasvupalvelu-uudistukseen liittyvässä uuden kotoutumislain valmistelussa ja varmistetaan kestävä talouspohja. • Ennakoimme yhdessä kuntien kanssa kotouttamisen uusia toimintatapoja.
Edistetään hyvää hallintotapaa ja eettistä johtamista sekä julkisten instituutioiden laatua ja luotettavuutta.	<ul style="list-style-type: none"> • Tulevaisuuden kunta 2021 / USO-projektin teemoiksi • Korruption vastaiset ohjeistukset ym. • Yhdenvertaisuus-projekti ja tasa-arvon edistäminen
Kuntaliiton yhteisen ennakkointimallin kehittäminen	<ul style="list-style-type: none"> • Toteutetaan kokeilu, jonka kokemusten perusteella mallin jatkekehittäminen / jalkauttaminen.
Kuntien hyvinvointitehtävän, sivistystehtävän sekä elinvoiman edistäjäroolin kirkastaminen eri toimintaympäristöt huomioiden.	<ul style="list-style-type: none"> • Kunnat 2021-ohjelma, sen osaprojektit ja edunvalvonta: <ul style="list-style-type: none"> • Kunnat hyvinvoinnin edistäjinä -projekti • Sivistyskunta-projekti • Kunnat elinvoiman johtajina -projekti • Elinvoimainen toimintaympäristö-verkosto tuke- massa pienten kuntien ja maaseudun elinvoiman edellytyksiä • Kuntien ilmastotyön (hillintä ja sopeutuminen) edistäminen
Vaikutamme siihen, että erilaisiin toimintaympäristöihin soveltuvia työllisyyden hoitomalleja kokeillaan kaupungeissa, kaupunkiseuduilla ja maakunnissa.	<ul style="list-style-type: none"> • Työvoima- ja yrityspalvelujen kunta- ja alueelliset kokeilut
Vaikutamme perusopetuksen uudistamiseen kokonaisvaltaisella näkökulmalla kuntien avainrooli ja erilaisuus huomioiden.	<ul style="list-style-type: none"> • Edunvalvontatoimenpide
Vaikutamme toisen asteen koulutuksen uudistamiseen kuntien avainrooli huomioiden	<ul style="list-style-type: none"> • Lukiokoulutuksen uudistamiseen liittyvä edunvalvonta • Ammatillisen koulutuksen omistajaohjaus-projekti
Edistämme kuntien edellytyksiä hoitaa maankäyttö, asuminen ja liikenne yhtenä kokonaisuutena	<ul style="list-style-type: none"> • MAL-sopimukset ja MAL-verkosto
Edistämme liikennepolitiikan pitkäjänteisyyttä Suomessa	<ul style="list-style-type: none"> • Liikenteen rahoitus ja liikennepolitiikan pitkäjänteisyys
Kirkastetaan kunnan roolia asumisen järjestäjänä	<ul style="list-style-type: none"> • Ennakoiva edunvalvontatoimenpide: mm. selvitetään asumisen tukijärjestelmään ja asumisen hintaan liittyvät tekijät kuntien edunvalvonnan näkökulmasta.
Kuntien korjausvelan hillintä	<ul style="list-style-type: none"> • Tuetaan korjausvelan määrittäytystä kunnissa • Kartoitetaan vaihtoehtoisia tapoja investointien rahoittamiseksi • Kannustetaan kuntia toimitila- ja palveluverkkosuunnitelmiin

	<ul style="list-style-type: none"> Edistetään Valtion asuntorahaston pääomien käyttömahdollisuuksia
Kuntatalouden sopeuttamisen keinovalikoiman kirkastaminen	<ul style="list-style-type: none"> Konserniyhteistyötä hyödyntäen ja kehittäen. Kuntien ja kuntayhtymien tehostamistoimenpiteiden kartoitus ja profilointi
Valmistaudumme eduskuntavaaleihin ja valmistelemme Kuntaliiton hallitusohjelmataavoitteet	<ul style="list-style-type: none"> Hallitusohjelmalinjausten valmistelu; linjaukset 2018 syyskauden valtuustossa keskusteltavaksi

Yhteistyötä yli rajojen:

A. Huolehdimme siitä, että kunnat ja maakunnat muodostavat asukkaiden ja yhteisöjen parhaaksi toimivan kokonaisuuden. Edistämme toimijoiden välistä yhteistyötä alueellisesti ja kansallisesti.

B. Vahvistamme Kuntaliitossa toimialat ylittävää yhteistyötä. Toimintamme perustuu kumppanuuteen ja verkostoitumiseen kuntien ja maakuntien kanssa.

Vuositavoitteet 2018: millä keinoin edistämme painopisteen toteutumista?	Miten toteutetaan? (salkutettavat edunvalvonta- ja kehitysprojektit, verkostot, palvelut)
Kunta-maakunta-yhteistyön kehittäminen ja työnjaon kirkastaminen	<ul style="list-style-type: none"> Sote- ja maakuntauudistuksen edunvalvontakokonaisuus Yhdyspintatyö eri muodoissaan, kuten Kunnat 2021-ohjelma KM-ohjelman jatkaminen Osana EU-edunvalvontaa ja kansainvälistä toimintaa Kuntaliitto ottaa erityisesti huomioon vaikutukset tulevaisuuden kuntiin ja uusiin maakuntiin sekä niiden yhteistyöhön. Kuntien roolin ja yhteistyön terävöittäminen ilmastonmuutokseen sopeutumisessa, turvallisuudessa ja varautumisessa. Yhteistyöedellytysten luominen kuntien ja pelastuslaitosten välille
Kaupunkipolitiikka: Rakentavan vuorovaikutuksen tukeminen sekä kaupunkien ja valtion välillä että kaupunkiseuduilla	<ul style="list-style-type: none"> Kaupunkipoliittinen ohjelma, ks. "Askeleen edellä"
Tuetaan kuntien uusia yhteistyörakenteita	<ul style="list-style-type: none"> Tulevaisuuden kunta 2021-ohjelman osana tehtävää työtä
Tuemme maakuntavaalien toteuttamista ja viestimme maakunnallisen demokratian merkityksestä	Maakuntavaalikampanja
Vahvistetaan liiton yksiköt ylittävien valmistelutyöryhmien työtä edunvalvonnallisissa asioissa ("nyrkit")	Johtoryhmän linjaukset ryhmistä ja niiden toiminnasta

Vahvistetaan liiton yhteisen projekti-toimiston roolia sisäisen ja ulkoisen kehittämisen tuki- ja palvelutehtävissä	Selvitetään ja toteutetaan mahdolliset muutokset
Jatketaan "lintsipäivä"-tyyppisten henkilöstön virkistystilaisuuksien järjestämistä osana työhyvinvointityötä.	HR:n perustoimintaa
Vahvistetaan Kuntaliiton roolia verkosto- ja kehitysalustana	Verkostomallin kehitystyön jatkaminen ja syventäminen, fasilitointiosaamisen vahvistaminen.
Tuemme maakuntavaalien toteuttamista ja viestimme maakunnallisen demokratian merkityksestä	Maakuntavaalikampanja

Uudistava kulttuuri:

A. Tulevat vuodet edellyttävät vahvaa muutoksen hallintaa kunnissa ja maakunnissa. Samalla tuemme uudistavan ja kokeilevan toimintakulttuurin syntymistä, jonka kautta taloudellisia ja toiminnallisia hyötyjä voidaan saavuttaa.

B. Jatkuvasti uudistuvat tavat vaikuttaa, kehittää ja palvella löytyvät rohkeudesta uudistua. Siksi edistämme jatkuvasti uudistavaa ja kokeilevaa toimintakulttuuria Kuntaliitossa.

Vuositavoitteet 2018: millä keinoin edistämme painopisteen toteuttamista?	Miten toteutetaan? (salkutettavat edunvalvonta- ja kehitysprojektit, verkostot, palvelut)
Edistämme kokeiluihin liittyvää edunvalvontaa ja projekteja. Tarjotaan uudistamisesta ja kokeiluista tietoa kunnille.	<ul style="list-style-type: none"> Tulevaisuuden kunta 2021-ohjelma Uskalla kokeilla-ohjelma ja MeUskaltajat-verkosto Työvoima- ja yrityspalvelujen alueelliset kokeilut Kokeilulainsäädäntö
Etsitään aktiivisesti uudenlaisia yhteistyökumppanuuksia uudistavan ja kokeilevan kulttuurin kirittäjiksi: järjestöt, yritykset jne.	<ul style="list-style-type: none"> Uskalla kokeilla-ohjelma ja MeUskaltajat-verkosto Viestintä- ja yhteiskuntasuhteiden perustoimintaa
Asukkaat keskiöön: Tuemme demokratian uudistamista sekä hallinnon ja kansalaisten välisen dialogin vahvistamista	<ul style="list-style-type: none"> Asukkaat maakuntauudistuksen keskiöön-projekti Uskalla kokeilla-ohjelma Kunnat 2021-ohjelma
Edistämme tulevaisuuden kunnan toiminnan kehittämistä digitalisaation mahdollisuuksia hyödyntäen.	<ul style="list-style-type: none"> Tulevaisuuden kunnan digitalisointi -projekti

<p>Uudistetaan Kuntaliiton organisaation toimintaa ottamalla käyttöön uusia käytäntöjä, lisäämällä sisäistä yhteistyötä sekä uusia tapoja tehdä työtä. Jatketaan KM-ohjelman valmistelua.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Toimintakulttuurin muutosohjelma: <ul style="list-style-type: none"> • Jory-valmennukset, EKJ-valmennus, Muutoksetekijät-valmennus ja verkosto • Kuntavaihto-käytäntö pilotoinnista normaaliksi toiminnaksi yksiköissä • KM-muutosohjelma
<p>Generalistisen tiedon ja osaamisen tarve kasvaa, joka on huomioitava rekrytoinneissa</p>	<ul style="list-style-type: none"> • HR-suunnittelu, KM-ohjelma
<p>Edistetään asiakaslähtöistä toimintakulttuuria asiakkuusmallin kehitystyötä jatkamalla</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Asiakkuusmallin kehittämistyö ja jalkauttaminen
<p>Kehittämme Kuntaliiton ja Kuntaliittokonsernin tiedon hallintaa ja tietotuotteita kokonaisuutena palvelemaan yhä paremmin kuntien ja maakuntien tiedolla johtamista</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Tiedon hallinnan kehittämisohjelma

2 SUOMEN KUNTALIITTO RY:N TALOUSARVIO VUODELLE 2018

2.1 Yleistä

Kuntaliiton tuloksen pitkän aikavälin sopeuttamisen (vuodet 2013-2017) tavoitteena vuodelle 2017 oli -2,5 milj. euron operatiivinen tulos, joka katetaan sijoitus- ja rahoitustuotoilla.

Vuoden 2018 budjetissa esitettävä operatiivinen tulos on -1,4 milj. euroa.

AVAINLUKUJA (milj. euroa)	Operatiivisen toiminnan tulos	Henkilöstö- kulut	Muut kiinteät kulut
Toteutunut 2015	-2,9	13,4	13,6
Toteutunut 2016	-2,8	13,2	13,6
Budjetti 2017	-1,3	13,3	10,2
Budjetti 2018	-1,4	14,0	10,3

Tuloslaskelma (1000 euroa)	Budjetti 2018	Budjetti 2017	Toteutunut 2016 *)	Toteutu- nut 2015
TUOTOT				
Myytävät palvelut, tuotteet ja vuokrat	1 526	1 229	2 869	2 757
Ulkoinen rahoitus	2 426	2 108	2 229	2 463
Jäsen- ja palvelumaksut	18 945	18 937	18 943	18 928
Tuotot yhteensä	22 897	22 274	24 041	24 147
KUSTANNUKSET				
Palkat ja palkkiot	-11 353	-10 777	-10 717	-10 582
Eläke- ja muut henkilösivukulut 1)	-2 626	-2 479	-2 527	-2 856
Henkilöstökulut yhteensä	-13 978	-13 257	-13 244	-13 438
Poistot	-27	-27	-31	-28
Muut henkilöstökulut ja koulutus	-641	-569	-489	-473
Matkat	-697	-695	-647	-606
Ulkopuoliset palvelut	-2 399	-2 881	-3 284	-2 559
Markkinointi, suhdetoiminta ja edustus	-367	-270	-180	-133
Muut toimintakulut 2)	-6 212	-5 845	-8 938	-9 800
Muut kulut yhteensä	-10 315	-10 259	-13 538	-13 570
KUSTANNUKSET YHTEENSÄ	-24 321	-23 543	-26 813	-27 036
Toiminnallinen tulos	-1 423	-1 269	-2 773	-2 889
Sijoitus- ja rahoitustoiminta	1 600	1 600	2 948	6 529
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	177	331	176	3 640

*) 2016 toiminnan tulos, ilman poikkeavia eriä:

1) Eläkevastuun muutos	+ 1,4 milj. euroa
2) Ekokem-osakkeiden myyntivoitto- ja lahjoitus säätiölle	- 7,9 milj. euroa
Kuntatalo Oy:n osakkeiden lahjoitus säätiölle	- 30,9 milj. euroa

2.2 Tuotot

Myytävät palvelut, tuotteet ja vuokratuotot yhteensä on budjetoitu vuodelle 2018 1,5 milj. euroksi vuoden 2017 budjetin ollessa 1,2 milj. euroa.

Tukipalvelu- ja vuokratuotot ovat vuoden 2018 budjetissa 0,5 milj. euroa eli jatkavat edellisen budjetin tasolla.

Ansio- ja kunniamerkkien myynnin arvioidaan vuoden 2018 budjetin olevan 0,5 milj. euroa (budjetti vuonna 2017 0,4 milj. euroa, vuoden 2016 myynti 0,7 milj. euroa). Asiantuntiapalvelujen myyntiä on vuoden 2018 budjetissa 0,5 milj. euroa (budjetti vuonna 2017 0,4 milj. euroa, vuoden 2016 myynti 0,4 milj. euroa).

Ulkoinen rahoitus, joka koostuu tutkimus- ja kehittämistoiminnan projekteista on vuoden 2018 budjetissa 2,4 milj. euroa vuoden 2017 budjetin ollessa 2,1 milj. euroa. Projektitoiminnalle on tyypillistä merkittävä vuosittainen vaihtelu.

Kuntien jäsenmaksut ovat vuoden 2018 budjetissa samalla tasolla kuin vuoden 2017 budjetissa eli 17,1 milj. eurossa. Sairaanhoidopiirien, maakuntaliittojen, koulutuskuntayhtymien ja erityishuollon kuntayhtymien yhteistyöjäsenmaksut vuodelle 2018 on budjetoitu samalle 1,9 milj. euron tasolle kuin ne ovat toteutuneet vuonna 2017.

2.3 Henkilöstökulut ja henkilöstö

Vuoden 2018 budjetin henkilöstökulut ovat 14,0 milj. euroa vuoden 2017 budjetin ollessa 13,4 milj. euroa.

Vuoden 2018 henkilöstöbudjetissa on keskimäärin 164,6 henkilötyövuotta. Vuoden 2017 ennakoitua olevan keskimäärin 159,1 työvuotta budjetin ollessa keskimäärin 161,6 henkilötyövuotta.

Suomen Kuntaliiton henkilöstön työpanos

B2018	B2017	2016	2015	2014	2013
164,6	161,6	156,7	169,3	177,3	195,9

Osa henkilöstön työpanoksen vähennyksestä vuosina 2013-2016 on henkilöstön siirtoa konserniyhtiöihin. Näiden henkilöiden kuluveloitukset sisältyvät muihin toimintakuluihin.

2.4 Muut kulut

Muut henkilöstökulut, matkat, markkinointi-, suhdetoiminta- ja ulkopuoliset palvelukulut ovat vuoden 2018 budjetissa 4,1 milj. euroa vuoden 2017 budjetin ollessa 4,4 milj. euroa.

Muut toimintakulut vuoden 2018 budjetissa 6,2 milj. euroa (vuoden 2017 budjetissa 5,7 milj. euroa, vuoden 2016 toteuma 8,9 milj. euroa) koostuu pääosin konserniyhtiöiden palveluveloituksista Kuntaliitto Palvelut Oy:ltä ja FCG Finnish Consulting Group Oy:ltä, jotka ovat yhteensä 4,5 milj. euroa. Loput 1,7 milj. euroa

koostuvat kokous- ja neuvottelukuluista (0,5 milj. euroa), ulkoisista ict-kuluista (0,4 milj. euroa) ja muista hallintokuluista (0,9 milj. euroa). Muita hallintokuluja ovat esimerkiksi jäsenmaksut ja vakuutukset.

FCG Finnish Consulting Group Oy:ssä toimivan Kuntaliitto-konsernin talous- ja palkkahallinnon sekä sisäisen tietotekniikan palvelukeskuksen veloitusten väheneminen sekä tehdyt kehittämis- ja tehostumistoimenpiteet ovat vaikuttaneet kustannuksia alentavasti jo vuosina 2016-2017 ja näkyy myös vuoden 2018 budjetissa.

2.5 Suomen kuntasäätiö sr:n vaikutus Suomen Kuntaliitto ry:n budjettiin

Kuntaliiton budjetissa 2018 on otettu huomioon Suomen kuntasäätiön tuki Kuntaliiton käytössä oleviin toimitiloihin.

2.6 Sijoitus- ja rahoitustoiminta

Suomen Kuntaliitto ry:n hallitus vahvistaa sijoituspolitiikan vuosittain talousarvion käsittelyn yhteydessä.

Sijoituspolitiikan mukaan Kuntaliitto toteuttaa sijoitussalkun sijoituspäätökset pääosin ammattimaisia varainhoitopalveluja tarjoavien yhteistyökumppaneiden kautta. Vastapuoli- ja varainhoitajariskin hajauttamiseksi käytetään vähintään kahta varainhoitoyhteistyökumppania.

Sijoitukset tehdään pääsääntöisesti rahastojen kautta. Varainhoidosta raportoidaan säännöllisesti hallitukselle. Kustannustehokkaan hinnoittelun varmistamiseksi varainhoitajat kilpailutetaan vähintään viiden vuoden välein.

Kuntaliitto kilpailutti varainhoitopalvelut keväällä 2017 yhdessä Suomen kuntasäätiö sr:n kanssa. Kilpailutuksessa varainhoitajiksi valittiin OP Varainhoito Oy, SEB Varainhoito Suomi Oy ja Evli Pankki Oyj.

Kuntaliiton sijoituspolitiikka on päivitetty syksyn 2018 aikana (liite 4).

Sijoitus- ja rahoitustoiminnan tulos vuosina 2016 - budjetti 2018 on seuraava:

(1000 euroa)	Budjetoitu 2018	Budjetoitu 2017	Toteutunut 2016
Sijoitussalkku	1 600	1 600	1 628
Osingot			1 918
Rahoitus			- 598
YHTEENSÄ	1 600	1 600	2 948

2.7 Tutkimus- ja kehittämistoiminta

Vuoden 2018 budjetissa Kuntaliiton oma panostus tutkimus- ja kehitystoimintaan on 1,2 milj. euroa ja ulkopuolinen rahoitus on 2,4 milj. euroa. Kuntaliiton oma panostus koostuu liiton oman henkilöstön työstä ja ostetuista palveluista.

Tutkimus- ja kehittämistoiminta on keskeinen keino liiton strategiatavoitteiden toteuttamisessa. Toiminta suuntautuu entistä vahvemmin liiton menestystekijöitä toteuttaviin projekteihin. Päätökset kehityspanosten kohdentamisesta tehdään joustavasti strategia- ja toimintaympäristön tilanne huomioiden.

Tiukentunut rahoitustilanne näkyy ulkopuolisen projektirahoituksen määrässä. Toimintaa tasapainotetaan aktiivisen kehityssalkunjohtamisen avulla.

2.8 Investoinnit

Tietotekniikkainvestoinnit toteutetaan FCG Finnish Consulting Group Oy:n kautta, ja kustannukset veloitetaan palvelumaksuina. Vuoden 2018 budjetissa on huomioitu työsuhdeautojen vaihtotarpeet.

3 KT Kuntatyönantajien talousarvio

3.1 Yleistä

Kunnallisesta työmarkkinalaitoksesta annetun lain (254/93) 5 §:n mukaan työmarkkinalaitoksen talousarvion hyväksyy Kuntaliiton valtuusto.

KT Kuntatyönantajien toiminnan kustannukset vuonna 2018 ovat 7 148 100 euroa. Toimintatuloja on arvioitu kertyvän 2 515 000 euroa. Kuntien maksuosuuksina peritään talousarvion mukaan 4 633 100 euroa.

Tuloslaskelma (1000 euroa)	Budjetti 2018	Budjetti 2017	Toteutunut 2016	Toteutunut 2015
TUOTOT				
Myytävät palvelut ja tuotteet	2 515	2 060	2 010	1 863
Kuntien maksosuudet	4 633	4 931	6 211	4 274
Tuotot yhteensä	7 148	6 991	8 221	6 137
KUSTANNUKSET				
Palkat ja palkkiot	-3 611	-3 456	-3 363	-3 093
Eläke- ja muut henkilösivukulut	-822	-826	-919	-818
Henkilöstökulut yhteensä	-4 434	-4 282	-4 282	-3 911
Poistot			-248	-11
Muut henkilöstökulut ja koulutus	-179	-170	-211	-119
Matkat	-120	-120	-148	-107
Ulkopuoliset palvelut	-700	-752	-571	-677
Markkinointi, suhdetoiminta ja edustus	-158	-100	-96	-34
Muut toimintakulut	-1 558	-1 567	-2 664	-1 278
Muut kulut yhteensä	-2 715	-2 709	-3 691	-2 215
KUSTANNUKSET YHTEENSÄ	-7 148	-6 991	-8 221	-6 137
YLIJÄÄMÄ/ALIJÄÄMÄ	0	0	0	0

3.2 Myytävät palvelut ja tuotteet

Myytävät palvelut ja tuotteet jakautuvat vuonna 2018 seuraavasti: asiantuntija- ja koulutuspalvelut 1 395 000 euroa, julkaisu- ja tilausmyyntitulot 950 000 euroa ja muut tulot 170 000 euroa.

3.3 Kuntien maksuosuudet

Kuntien maksuosuuksien kehitys on ollut viime vuosina seuraava:

	Talousarvio	Tilinpäätös (1000 €)
2012		3 114
2013		3 983
2014		3 789
2015		4 274
2016		6 211
2017 B	4 931	
2018 B	4 633	

Maksuosuudet peritään kunnilta puoliksi niiden verotettavien tulojen mukaan, jotka kunnassa on määrätty edellisenä vuotena toimitetussa kunnallisverotuksessa ja puoliksi saman vuoden tammikuun 1. päivän asukaslukujen mukaisessa suhteessa. Lopulliset kuntakohtaiset maksuosuudet lasketaan tilinpäätöksen yhteydessä.

3.4 Toiminnan kustannukset

KT Kuntatyönantajien toiminnan kustannusten kehitys on ollut viime vuosina seuraava:

	Talousarvio	Tilinpäätös (1000 €)
2012		5 476
2013		5 589
2014		5 933
2015		6 137
2016		8 221
2017 B	6 991	
2018 B	7 148	

Talousarvion suurin kuluerä on henkilöstön palkat ja lakisääteiset henkilösivukulut. Nämä ovat yhteensä noin 4 433 500 euroa, mikä on n. 62 % kaikista kuluista. Nousua vuoden 2017 budjettiin nähden on 151 600 euroa.

KT Kuntatyönantajien henkilöstön työpanos

B2018	B2017	2016	2015	2014	2013
53,8	56,0	53,6	53,5	49,0	48,3

Edellä olevaan sisältyy Avainta ry:n henkilöstö, jonka työpanos budjetissa 2018 on seitsemän ja puoli (7,5) henkilötyövuotta.

Muut kulut ovat yhteensä 2 715 000 euroa, jotka ovat vuoden 2017 budjetin tasolla (2 706 000 euroa). Hallintopalveluiden kustannukset KT Kuntatyönantajat maksaa Kuntaliitto Palvelut Oy:lle ja FCG Finnish Consulting Group Oy:lle.

Liite 1**Suomen Kuntaliitto ry:n jäsenyydet yhteisöissä ja vuosittainen jäsenmaksu (euroa)****Kotimaiset yhteisöt**

Elävä kaupunkikeskusta ry	1 100	
Helsingin seudun kauppakamari	2 100	
HL7 Finland ry	3 316	
Kuntatekniikan foorumi	4 208	
Liikearkistoyhdistys ry	50	
Liikenneturva	100	
Maarakennusalan neuvottelukunta MANK ry	1 000	
Nuorisoasuntoliitto ry	400	
Pank Ry	500	
Pohjola-Norden ry	340	
PRH Tilintarkastusvalvonta	630	
Projektiyhdistys ry	434	
Seudulliset Kehittämisyhteisöt SEKES ry	5 000	
Sisäiset tarkastajat ry	240	
Skills Finland ry	1 600	
STTY Sosiaali- ja terveydenhuollon tietojenkäsittely-yhdistys	100	
Suomalaisen Työn Liitto	97	
Suomen kaupunginsihteerien yhdistys	15	
Suomen Kotiseutuliitto ry	800	
Suomen Kylätoiminta ry	500	
Suomen Laatuyhdistys ry	2 753	
Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö	300	
Suomen Sairaalahygieniayhdistys ry	250	
Suomen Standardisoimisliitto SFS ry	281	
Suomen Strategisen Johtamisen Seura ry	205	
Suomen Yrityskummit ry	3 000	
Taloustieteellinen yhdistys ry	38	
TIEKE Tietoyhteiskunnan kehittämiskeskus ry	1 240	
Tietotekniikan Liitto ry	1 377	
Tulevaisuuden tutkimuksen seura ry	390	
Työelämän tutkimusyhdistys ry	40	32 404

Kansainväliset yhteisöt

Council of European Municipalities and Regions	43 140	
European Health Property Network	5 000	
HOPE European Hospital and Healthcare Federation	11 074	
ICLEI International Council for Local Environmental Initiatives	3 500	
IHF International Hospital Federation	6 554	69 268

101 672

KT Kuntatyöntäjien jäsenyydet yhteisöissä**Kotimaiset yhteisöt**

Henry ry		1 000
----------	--	-------

Kansainväliset yhteisöt

CEEP European Centre of Employers and Enterprises	61 850	
EFEE European Federation of Education Employers	2 860	
HOSPEEM European Hospital & Healthcare Employers' Association	15 000	
WorldatWork Society of Certified Professionals	<u>262</u>	79 972

80 972

Liite 2**Kuntaliiton kuntakohtaiset jäsenmaksut sekä KT Kuntatyöntajien kuntakohtaiset maksuosuudet**

Laskelman jäsenmaksu:

Kuntatyöntajat:

Maksuosuus 4 633 074 euroa, josta peritään ennakoon 80 % = 3 706 459 euroa.

Jäsenmaksusta puolet kerätään asukasluvun¹⁾ ja puolet verotettavien tulojen²⁾ perusteella.

Muun Kuntaliiton jäsenmaksu:

Jäsenmaksu 17 070 971 euroa, josta 3/4 kerätään asukasluvun¹⁾ ja 1/4 verotettavien tulojen²⁾ perusteella, kuitenkin niin, että yli 20 000 asukkaan menevältä osalta jäsenkunta maksaa asukaslukuperusteista jäsenmaksua 15 prosentilla alennettuna. Jos jäsenkunnan verotettavat tulot asukasta kohti ylittävät kaikkien kuntien keskimääräisen luvun (17 245 €/as.), maksetaan keskiarvon ylittävältä osalta verotettaviin tuloihin perustuvaa jäsenmaksua 25 prosentilla alennettuna.

Ahvenanmaan kunnille on annettu lisäksi 25 prosentin alennus jäsenmaksuun.

¹⁾ Asukasluku vuoden vaihteessa 2016/2017. (Lähde: Tilastokeskus)

²⁾ Verotettavilla tuloilla tarkoitetaan maksuunpantua kunnallisveroa vastaavia verotettavia tuloja vuodelta 2016 (Lähde: Verohallinto 2.10.2017, ennakkotieto)

Kunta	Asukas- luku vuoden vaiht. 2016/2017	Verotettavat tulot/as. v. 2016 (as.luku 31.12.2015)	Jäsenmaksu vuonna 2018		
			Kuntatyön- antajat €	Muu Kunta- liitto €	Yhteensä €
Koko maa	5 503 297	5 487 308	3 706 459	17 070 971	20 777 430
Akaa	16 923	17 043	10 780	54 547	65 327
Alajärvi	9 899	10 006	5 614	30 289	35 903
Alavieska	2 639	2 687	1 511	8 109	9 620
Alavus	11 907	12 044	6 804	36 553	43 357
Asikkala	8 323	8 287	5 223	26 642	31 864
Askola	5 046	5 104	3 328	16 529	19 857
Aura	3 984	3 986	2 565	12 905	15 471
Brändö	471	470	0	1 179	1 179
Eckerö	928	935	0	2 244	2 244
Enonkoski	1 453	1 473	838	4 479	5 316
Enontekiö	1 872	1 861	1 092	5 799	6 891
Espoo	274 583	269 802	225 636	883 202	1 108 838
Eura	12 004	12 128	7 814	39 084	46 898
Eurajoki	9 418	9 287	6 347	31 167	37 514
Evijärvi	2 535	2 576	1 485	7 868	9 353
Finström	2 594	2 522	0	6 361	6 361
Forssa	17 332	17 422	10 907	55 553	66 460
Föglö	561	554	0	1 363	1 363

Geta	499	500	0	1 169	1 169
Haapajärvi	7 332	7 438	4 247	22 641	26 888
Haapavesi	7 098	7 167	4 040	21 752	25 791
Hailuoto	994	993	645	3 231	3 875
Halsua	1 219	1 225	677	3 696	4 373
Hamina	20 636	20 851	13 656	67 467	81 123
Hammarland	1 508	1 537	0	3 696	3 696
Hankasalmi	5 159	5 240	2 939	15 817	18 757
Hanko	8 663	8 864	6 022	29 055	35 077
Harjavalta	7 240	7 296	4 773	23 713	28 487
Hartola	2 924	2 982	1 661	8 952	10 613
Hattula	9 682	9 747	6 565	32 136	38 701
Hausjärvi	8 641	8 729	5 650	28 192	33 842
Heinola	19 350	19 575	12 441	62 637	75 078
Heinävesi	3 514	3 574	2 014	10 801	12 815
Helsinki	635 181	628 208	487 814	1 974 074	2 461 888
Hirvensalmi	2 274	2 290	1 334	7 062	8 396
Hollola	23 791	23 915	15 849	76 870	92 719
Honkajoki	1 759	1 793	1 022	5 440	6 463
Huittinen	10 403	10 473	6 340	32 861	39 202
Humppila	2 345	2 388	1 399	7 336	8 735
Hyrynsalmi	2 406	2 422	1 378	7 394	8 773
Hyvinkää	46 596	46 463	32 978	146 989	179 967
Hämeenkyrö	10 681	10 667	6 700	34 185	40 885
Hämeenlinna	67 850	68 011	45 732	206 438	252 170
Ii	9 628	9 663	5 732	30 095	35 827
Iisalmi	21 767	21 945	13 616	68 906	82 521
Iitti	6 889	6 910	4 289	21 972	26 261
Ikaalinen	7 128	7 207	4 344	22 516	26 861
Ilmajoki	12 167	12 159	7 545	38 736	46 281
Ilomantsi	5 237	5 336	3 071	16 260	19 331
Imatra	27 517	27 835	18 441	87 979	106 420
Inari	6 825	6 804	4 342	21 986	26 329
Inkoo	5 585	5 541	3 910	18 746	22 656
Isojoki	2 079	2 123	1 185	6 374	7 559
Isokyrö	4 712	4 785	2 870	14 880	17 750
Janakkala	16 709	16 853	11 168	55 082	66 250
Joensuu	75 848	75 514	46 977	220 188	267 165
Jokioinen	5 341	5 425	3 426	17 272	20 698
Jomala	4 757	4 648	0	12 057	12 057
Joroinen	5 039	5 110	3 117	16 026	19 143
Joutsa	4 673	4 688	2 729	14 482	17 211
Juuka	4 938	5 034	2 792	15 091	17 883
Juupajoki	1 957	1 988	1 202	6 204	7 406
Juva	6 421	6 548	3 721	19 834	23 555
Jyväskylä	138 850	137 368	89 964	406 063	496 027

Jämijärvi	1 915	1 948	1 096	5 884	6 980
Jämsä	21 259	21 542	13 857	68 781	82 638
Järvenpää	41 529	40 900	30 253	133 238	163 491
Kaarina	32 738	32 590	23 640	106 339	129 978
Kaavi	3 154	3 194	1 736	9 527	11 263
Kajaani	37 521	37 622	24 190	114 976	139 166
Kalajoki	12 586	12 621	7 494	39 343	46 836
Kangasala	31 190	30 607	21 294	99 428	120 721
Kangasniemi	5 603	5 628	3 229	17 265	20 494
Kankaanpää	11 637	11 769	7 134	36 855	43 989
Kannonkoski	1 424	1 462	790	4 317	5 107
Kannus	5 578	5 590	3 344	17 491	20 835
Karjajoki	1 349	1 369	783	4 170	4 953
Karkkila	8 911	8 969	5 700	28 777	34 477
Karstula	4 232	4 268	2 404	12 958	15 362
Karvia	2 449	2 475	1 372	7 454	8 826
Kaskinen	1 296	1 285	870	4 282	5 153
Kauhajoki	13 772	13 875	8 127	42 880	51 007
Kauhava	16 599	16 784	9 952	52 049	62 001
Kauniainen	9 397	9 486	10 244	37 998	48 241
Kaustinen	4 298	4 305	2 561	13 439	16 000
Keitele	2 346	2 379	1 375	7 283	8 658
Kemi	21 602	21 758	14 139	69 905	84 043
Kemijärvi	7 661	7 766	4 810	24 529	29 340
Keminmaa	8 316	8 388	5 620	27 558	33 178
Kemiönsaari	6 872	6 909	4 210	21 758	25 968
Kempele	17 297	17 066	11 572	57 047	68 619
Kerava	35 511	35 293	25 817	115 001	140 818
Keuruu	9 992	10 117	6 171	31 753	37 924
Kihniö	1 994	2 038	1 124	6 085	7 209
Kinnula	1 699	1 745	949	5 165	6 113
Kirkkonummi	39 033	38 649	30 153	128 739	158 892
Kitee	10 719	10 832	6 286	33 282	39 567
Kittilä	6 383	6 416	4 041	20 516	24 558
Kiuruvesi	8 444	8 600	4 832	25 938	30 770
Kivijärvi	1 161	1 200	633	3 493	4 126
Kokemäki	7 498	7 591	4 637	23 842	28 479
Kokkola	47 723	47 570	30 561	143 696	174 258
Kolari	3 827	3 848	2 292	11 994	14 286
Konnevesi	2 753	2 757	1 593	8 497	10 090
Kontiolahti	14 806	14 827	9 449	47 765	57 214
Korsnäs	2 171	2 201	1 248	6 682	7 930
Koski Tl	2 416	2 399	1 437	7 549	8 986
Kotka	54 187	54 319	36 038	165 261	201 299
Kouvola	85 306	85 855	56 557	255 403	311 961
Kristiinankaupunki	6 727	6 793	4 143	21 351	25 494

Kruunupyy	6 620	6 682	4 015	20 865	24 879
Kuhmo	8 647	8 806	5 126	26 977	32 102
Kuhmoinen	2 286	2 334	1 331	7 077	8 408
Kumlinge	308	317	0	770	770
Kuopio	117 740	116 921	76 898	346 909	423 807
Kuortane	3 690	3 715	2 159	11 446	13 606
Kurikka	21 501	21 734	12 769	66 566	79 334
Kustavi	908	895	565	2 896	3 461
Kuusamo	15 533	15 688	9 388	48 882	58 270
Kyyjärvi	1 375	1 379	780	4 208	4 989
Kärkölä	4 540	4 604	2 866	14 572	17 438
Kärsämäki	2 655	2 658	1 440	7 971	9 412
Kökar	246	250	0	593	593
Lahti	119 452	118 743	78 180	352 227	430 407
Laihia	8 139	8 090	5 256	26 401	31 657
Laitila	8 520	8 520	5 272	27 099	32 371
Lapinjärvi	2 739	2 774	1 666	8 645	10 311
Lapinlahti	9 882	9 982	5 828	30 761	36 590
Lappajärvi	3 176	3 215	1 846	9 823	11 668
Lappeenranta	72 872	72 875	47 849	218 194	266 044
Lapua	14 575	14 609	8 994	46 299	55 292
Laukaa	18 970	18 865	11 911	60 740	72 651
Lemi	3 076	3 073	1 909	9 797	11 707
Lemland	2 012	1 991	0	5 064	5 064
Lempäälä	22 745	22 536	15 654	74 821	90 475
Leppävirta	9 865	9 953	6 124	31 423	37 547
Lestijärvi	811	798	445	2 446	2 891
Lieksa	11 580	11 772	6 964	36 360	43 324
Lieto	19 418	19 263	13 461	64 940	78 401
Liminka	10 000	9 937	6 116	31 638	37 754
Liperi	12 301	12 338	7 494	38 849	46 343
Lohja	47 149	47 353	32 374	146 966	179 340
Loimaa	16 267	16 467	9 959	51 490	61 450
Loppi	8 098	8 175	5 077	25 911	30 988
Loviisa	15 208	15 311	9 967	49 671	59 638
Luhanka	756	761	435	2 328	2 763
Lumijoki	2 105	2 076	1 203	6 462	7 665
Lumparland	385	398	0	966	966
Luoto	5 176	5 147	3 117	16 263	19 380
Luumäki	4 831	4 860	2 978	15 340	18 318
Maalahti	5 517	5 545	3 431	17 587	21 018
Maarianhamina	11 565	11 461	0	29 739	29 739
Marttila	2 021	2 028	1 244	6 414	7 658
Masku	9 675	9 706	6 732	32 421	39 153
Merijärvi	1 131	1 134	592	3 345	3 937
Merikarvia	3 169	3 185	1 866	9 857	11 722

Miehikkälä	2 034	2 085	1 157	6 231	7 388
Mikkeli	54 517	54 665	34 925	163 105	198 030
Muhos	8 995	9 063	5 437	28 308	33 745
Multia	1 663	1 710	934	5 068	6 002
Muonio	2 350	2 358	1 445	7 452	8 897
Mustasaari	19 380	19 302	13 127	64 288	77 414
Muurame	9 941	9 791	6 760	33 001	39 761
Mynämäki	7 842	7 859	4 982	25 246	30 229
Myrskylä	1 986	1 969	1 175	6 191	7 367
Mäntsälä	20 853	20 685	13 847	68 208	82 055
Mänttä-Vilppula	10 448	10 604	6 776	33 958	40 735
Mäntyharju	6 097	6 159	3 661	19 132	22 793
Naantali	19 068	18 961	13 828	64 847	78 675
Nakkila	5 548	5 651	3 499	17 800	21 298
Nivala	10 889	10 876	6 198	33 370	39 568
Nokia	33 210	33 162	22 514	105 212	127 726
Nousiainen	4 815	4 859	3 151	15 716	18 867
Nurmes	7 885	7 996	4 606	24 440	29 046
Nurmijärvi	42 010	41 897	30 933	135 374	166 307
Närpiö	9 439	9 387	5 656	29 589	35 245
Orimattila	16 279	16 326	10 128	51 904	62 032
Oripää	1 363	1 377	807	4 249	5 056
Orivesi	9 312	9 408	5 734	29 552	35 286
Oulainen	7 514	7 610	4 526	23 611	28 137
Oulu	200 526	198 525	133 036	590 340	723 376
Outokumpu	7 091	7 139	4 156	22 011	26 167
Padasjoki	3 073	3 143	1 811	9 563	11 375
Paimio	10 713	10 620	7 242	35 502	42 743
Paltamo	3 491	3 488	2 009	10 751	12 761
Parainen	15 398	15 457	10 638	51 468	62 106
Parikkala	5 126	5 235	3 045	16 007	19 053
Parkano	6 692	6 766	3 987	20 925	24 913
Pedersören kunta	11 067	11 129	6 675	34 796	41 471
Pelkosenniemi	951	958	583	3 011	3 594
Pello	3 565	3 623	2 156	11 222	13 378
Perho	2 907	2 931	1 580	8 735	10 316
Pertunmaa	1 796	1 817	992	5 433	6 425
Petäjävesi	3 981	4 008	2 370	12 443	14 813
Pieksämäki	18 475	18 801	11 556	59 051	70 607
Pielavesi	4 697	4 740	2 591	14 202	16 793
Pietarsaari	19 377	19 436	12 794	63 509	76 302
Pihtipudas	4 202	4 221	2 342	12 760	15 102
Pirkkala	19 163	18 913	13 973	65 276	79 249
Polvijärvi	4 514	4 556	2 499	13 670	16 169
Pomarkku	2 233	2 240	1 290	6 887	8 177
Pori	85 059	85 363	55 449	252 478	307 927

Pornainen	5 108	5 125	3 449	16 919	20 368
Porvoo	50 144	49 928	36 026	158 531	194 556
Posio	3 424	3 477	1 933	10 455	12 388
Pudasjärvi	8 187	8 257	4 539	24 807	29 346
Pukkila	1 988	1 971	1 253	6 377	7 631
Punkalaidun	3 003	3 049	1 728	9 246	10 974
Puolanka	2 735	2 776	1 551	8 368	9 919
Puumala	2 234	2 260	1 322	6 963	8 285
Pyhtää	5 340	5 321	3 548	17 555	21 103
Pyhäjoki	3 188	3 211	1 956	10 102	12 058
Pyhäjärvi	5 446	5 505	3 241	17 019	20 260
Pyhäntä	1 579	1 587	912	4 870	5 782
Pyhäranta	2 075	2 136	1 361	6 781	8 142
Pälkäne	6 627	6 676	4 075	21 018	25 093
Pöytyä	8 503	8 562	5 125	26 725	31 849
Raahe	25 010	25 165	16 162	79 254	95 416
Raasepori	28 077	28 405	18 498	88 870	107 368
Raisio	24 283	24 290	16 746	79 473	96 220
Rantasalmi	3 649	3 733	2 106	11 251	13 357
Ranua	4 023	4 020	2 216	12 157	14 374
Rauma	39 614	39 809	27 979	126 059	154 038
Rautalampi	3 288	3 303	1 901	10 145	12 046
Rautavaara	1 723	1 737	938	5 180	6 118
Rautjärvi	3 473	3 537	2 203	11 173	13 376
Reisjärvi	2 854	2 894	1 612	8 718	10 330
Riihimäki	29 160	29 269	19 864	93 503	113 367
Ristijärvi	1 345	1 351	792	4 183	4 975
Rovaniemi	62 231	61 838	40 430	186 429	226 859
Ruokolahti	5 245	5 312	3 436	17 127	20 563
Ruovesi	4 565	4 623	2 735	14 310	17 046
Rusko	6 137	6 110	4 213	20 456	24 669
Rääkkylä	2 268	2 349	1 231	6 811	8 042
Saarijärvi	9 690	9 915	5 686	30 096	35 783
Salla	3 653	3 727	2 121	11 294	13 415
Salo	53 546	53 890	34 295	160 317	194 612
Saltvik	1 839	1 829	0	4 529	4 529
Sastamala	25 062	25 220	15 319	77 352	92 671
Sauvo	3 047	3 019	1 938	9 815	11 753
Savitaipale	3 534	3 613	2 115	11 072	13 187
Savonlinna	35 242	35 523	22 034	106 848	128 883
Savukoski	1 044	1 061	612	3 241	3 853
Seinäjoki	62 052	61 530	40 477	186 297	226 774
Sievi	5 069	5 124	2 825	15 394	18 219
Siikainen	1 494	1 527	821	4 511	5 332
Siikajoki	5 366	5 466	3 160	16 693	19 853
Siikalatva	5 583	5 677	3 164	17 079	20 243

Siilinjärvi	21 768	21 794	14 414	70 774	85 188
Simo	3 170	3 238	2 027	10 237	12 264
Sipoo	19 922	19 399	14 938	68 530	83 469
Siuntio	6 178	6 182	4 499	21 051	25 551
Sodankylä	8 653	8 782	5 576	28 041	33 617
Soini	2 186	2 224	1 193	6 579	7 771
Somero	9 027	9 093	5 482	28 468	33 950
Sonkajärvi	4 199	4 278	2 389	12 867	15 257
Sotkamo	10 471	10 523	6 571	33 518	40 088
Sottunga	96	99	0	251	251
Sulkava	2 661	2 724	1 519	8 166	9 685
Sund	1 006	1 031	0	2 493	2 493
Suomussalmi	8 187	8 336	4 812	25 446	30 258
Suonenjoki	7 312	7 390	4 346	22 840	27 186
Sysmä	3 953	4 040	2 275	12 174	14 449
Säkylä	6 988	7 070	4 633	22 949	27 583
Taipalsaari	4 832	4 815	3 237	15 947	19 184
Taivalkoski	4 133	4 199	2 356	12 674	15 030
Taivassalo	1 622	1 633	1 015	5 186	6 202
Tammela	6 241	6 280	3 955	20 068	24 024
Tampere	228 274	225 118	154 012	676 827	830 839
Tervo	1 611	1 608	893	4 880	5 773
Tervola	3 099	3 195	1 887	9 786	11 673
Teuva	5 363	5 482	3 157	16 681	19 838
Tohmajärvi	4 653	4 738	2 666	14 300	16 966
Toholampi	3 232	3 311	1 859	9 951	11 810
Toivakka	2 432	2 431	1 460	7 630	9 090
Tornio	22 117	22 199	14 368	71 138	85 505
Turku	187 604	185 908	124 111	551 964	676 075
Tuusniemi	2 643	2 719	1 507	8 107	9 614
Tuusula	38 588	38 459	29 157	126 263	155 420
Tyrnävä	6 750	6 793	3 900	20 822	24 722
Ulvila	13 312	13 352	8 718	43 464	52 182
Urkala	4 858	4 928	2 871	15 135	18 005
Utajärvi	2 824	2 861	1 609	8 659	10 268
Utsjoki	1 241	1 250	772	3 957	4 728
Uurainen	3 717	3 666	2 164	11 505	13 669
Uusikaarlepyy	7 516	7 564	4 583	23 746	28 329
Uusikaupunki	15 404	15 510	10 258	50 691	60 948
Vaala	3 040	3 074	1 764	9 396	11 160
Vaasa	67 620	67 619	45 602	205 825	251 427
Valkeakoski	21 346	21 332	14 280	69 888	84 169
Valtimo	2 245	2 324	1 263	6 846	8 109
Vantaa	219 341	214 605	157 888	667 664	825 552
Varkaus	21 468	21 638	13 889	69 140	83 029
Vehmaa	2 277	2 276	1 384	7 183	8 567

Vesanto	2 148	2 191	1 184	6 493	7 677
Vesilahti	4 462	4 489	2 877	14 464	17 341
Veteli	3 259	3 302	1 932	10 169	12 101
Vieremä	3 721	3 757	2 151	11 481	13 632
Vihti	28 967	28 919	20 682	94 567	115 249
Viitasaari	6 607	6 666	3 848	20 452	24 299
Vimpeli	3 025	3 073	1 837	9 540	11 377
Virolahti	3 267	3 347	1 949	10 221	12 170
Virrat	6 917	7 002	4 075	21 520	25 595
Vårdö	439	441	0	1 054	1 054
Vöyri	6 684	6 714	4 066	21 096	25 162
Ylitornio	4 200	4 291	2 501	13 131	15 632
Ylivieska	15 199	15 039	9 325	48 156	57 481
Ylöjärvi	32 799	32 738	21 853	103 114	124 967
Ypäjä	2 382	2 411	1 447	7 512	8 959
Ähtäri	5 985	6 068	3 618	18 837	22 455
Äänekoski	19 374	19 646	12 323	62 402	74 725

Liite 3

Suomen Kuntaliiton maksullisten palvelujen laskutusperusteet vuonna 2018

1 Kuntaliiton palvelujen maksullisuus

Kuntaliiton hallituksen hyväksymien periaatteiden mukaan liiton palvelutoiminta ja sen maksullisuus määritellään seuraavasti:

1.1 Jäsenmaksuperusteiset palvelut

- Kuntien ja kuntayhtymien edunvalvonta
- yhteiset kehittämistehtävät ja tutkimus
- asiantuntijapalvelu puhelimesta ja sähköpostitse (ensimmäinen tunti)
- tiedonvälitys (mm. yleiskirjeet, tiedotteet, soveltamisohjeet, perustilastot, www-palvelu).

1.2 Maksulliset palvelut

- Kirjalliset lausunnot, myös suurempitöiset vastaukset sähköposteina tulleisiin kyselyihin. Vastauksen laskutuksesta on ensin ilmoitettava kyselijälle
- vaativampi lainopillinen neuvonta ja toimeksiannot
- neuvottelut ja asiantuntijana kuuleminen
- koulutus
- julkaisut
- lisäkappaleet kuntatiedotteista.

2 Maksullisten palvelujen laskutusperusteet

2.1 Asiantuntijapalvelu

Kunnalle ja kunnan edustajalle sekä Kuntaliiton palvelusopimus pohjaisille yhteistyökumppaneille tavanomaisen vastausajan puitteissa kirjallisesta tai sähköpostitse annetusta lausunnosta laskutetaan käytetyn työajan perusteella ensimmäisen tunnin ylittävältä alkavalta työtunnilta.

Ohjeellinen laskutusperuste on 150 euroa/tunti + alv. Kuntaliiton jäsenmaksuun ja palvelusopimukseen sisältyy ensimmäinen tunti asiantuntijapalvelua ja toiselta alkavalta tunnilta veloitetaan ohjeellinen tuntihinta. Muilta kuntataustaisilta toimijoilta veloitetaan kaksinkertainen hinta ja muilta organisaatioilta veloitetaan minimissään kaksinkertainen hinta.

Kiireellisistä lausunnoista, joissa vastausaika on asiakkaan toiveesta 1–3 päivää, laskutetaan kaksinkertainen hinta. Mikäli lausunto vaatii erittäin laajaa selvitystä, laskutusperusteesta sovitaan erikseen.

Neuvottelu- ja kuulemistehtävistä laskutetaan sopimuksen mukaan. Laskutus perustuu käytettyyn työaikaan ja aiheutuneisiin matka- ym. kustannuksiin. Samoja perusteita sovelletaan myös videoneuvotteluihin.

Asiantuntijan ohjeellinen puheenvuoro- tai luentopalkkio sekä neuvottelu- ja kuulemispalkkio on 150 euroa/h + alv. Laskutus perustuu käytettyyn valmistelu- ja toteutustyöaikaan ja aiheutuneisiin matkakuluihin. Mahdolliset matkatoimistojen ym. muut toimeksiannon hoitamisesta aiheutuvat laskut ohjataan suoraan toimeksiantajalle, jolloin vältetään tarpeeton läpilaskutus. Useita luennoitsijoita vaativien tilaisuuksien veloitukset sovitaan erikseen.

2.2 Julkaisut

Julkaisukohtaisen hinnoittelun mukaisesti (keskihinta on noin 20 € + toimitusmaksut).

2.3 Kunnia- ja ansiomerkit

Kunnia- ja ansiomerkkien myyntihinnat 2018 ovat seuraavat

Kultainen kunniamerkki	817 euroa
Hopeinen kunniamerkki	210 euroa
Kultainen ansiomerkki (40 v.)	159 euroa
Kultainen ansiomerkki (30 v.)	141 euroa
Hopeinen ansiomerkki (20 v.)	120 euroa
Pronssinen ansiomerkki (10 v.)	93 euroa
Erikoisansiomerkki	116 euroa

Liite 4 Suomen Kuntaliitto ry:n sijoituspolitiikka (luonnos)

YLEISTÄ

Suomen Kuntaliitto ry (Kuntaliitto) on kuntien ja kunta-alan yhteinen, kaksikielinen edunvalvonta-, palvelu- ja kehittämisorganisaatio. Kuntaliitto perustettiin vuonna 1993, jolloin Suomen Kaupunkiliitto, Suomen Kunnallisliitto, Finlands svenska kommunförbund, Sairaaliitto, Suomen ammatillisten oppilaitosten liitto, Suomen maakuntien liitto ja Kunnallinen työmarkkinalaitos yhdistyivät yleishyödylliseksi yhdistykseksi. Toiminnassa ovat mukana mm. myös sairaanhoitopiirit, muut kuntayhtymät sekä maakuntaliitot.

Tämän sijoituspolitiikan tarkoituksena on Kuntaliiton omaan lukuunsa harjoittamassa sijoitustoiminnassa noudatettavien periaatteiden kirjaaminen ja vahvistaminen. Sijoituspolitiikassa käsitellään ainoastaan Kuntaliiton arvopaperisijoituksista koostuvan sijoitussalkun sijoituksia. Konserniin kuuluvien yhtiöiden hallinnointia käsitellään muissa ohjeissa.

OMAISUUDEN ROOLI KUNTALIITOSSA

Sijoituspolitiikassa käsiteltävä sijoitussalkku on markkina-arvoltaan 65,2 miljoonaa euroa (31.8.2017).

Kuntaliiton sijoitussalkun tuottoa ja pääomaa on yhdessä konserniyhtiöistä saatavien osinkojen kanssa käytetty kattamaan Kuntaliiton operatiivisen toiminnan tappiota. Myös jatkossa on tarpeen kattaa operatiivisen toiminnan tappioita, koska jäsenmaksut ja muut tulot eivät riitä lähivuosiinakaan kattamaan operatiivisen toiminnan kuluja.

Toiminnan rahoittamisen lisäksi sijoitussalkun pääomaa ja tuottoja voidaan käyttää esimerkiksi strategisten sijoitusten kasvattamiseen/rahoittamiseen sekä kuntakentän kannalta muuhun merkittävään yritystoimintaan tarpeen mukaan Kuntaliiton hallituksen näin päättäessä.

SIJOITUSSALKUN TUOTTOTAVOITE JA SIJOITUSHORISONTTI

Kuntaliiton sijoitussalkun salkunhoidon tavoitteena on tavanomaisessa tilanteessa operatiivisen toiminnan rahoittamiseen tarvittavien varojen tuottaminen sekä salkun reaaliarvon säilyttäminen.

Kuntaliiton operatiivisen toiminnan rahoittamiseen arvioidaan tarvittavan sijoitussalkusta vuosittain noin 1,5 miljoonaa euroa. Operatiivisen toiminnan rahoittamiseen voidaan käyttää tarvittaessa myös sijoitussalkun pääomaa.

Salkun pitkän aikavälin keskimääräiseksi reaaliuottotavoitteeksi asetetaan 2,5 % vuodessa.

RISKIT

Tuottotavoite, joka tähtää inflaation ylittävään tuottoon edellyttää, että sijoitussalkussa on myös osakesijoituksia. Tällöin on todennäköistä, että sijoitussalkun arvo myös laskee joillakin aikajaksoilla.

Sijoitusomaisuuden arvonkehitykseen liittyy riskiä sekä pitkällä että lyhyellä aikavälillä. Lyhyellä aikavälillä riski liittyy erityisesti omaisuuden arvon laskuun, joka voi seurata esimerkiksi osakekurssien laskusta. Pidemmällä aikavälillä riski liittyy siihen, että sijoitussalkulla ei saavuteta riittävää tuottoa kattamaan varainkäyttöä ja inflaatiota.

Kuntaliiton sijoitustoiminnan pääasiallisena tavoitteena on tuottotavoitteen mukaisen tuoton saavuttaminen pitkällä aikavälillä. Lyhyellä aikavälillä hyväksytään suurikin salkun arvon vaihtelu paremman pitkän aikavälin tuoton saavuttamiseksi. Suurien markkinamuutosten toteutuessa on tärkeää pysyä vahvistetun sijoituspolitiikan mukaisessa toiminnassa, jotta pitkäaikavälin tavoitteet saavutetaan mahdollisimman todennäköisesti.

RISKIT: Hajautus

Riskin vähentämiseksi pyritään hajauttamaan sijoitukset tehokkaasti eri varallisuusluokkiin (esimerkiksi osakkeet ja korkosijoitukset), maantieteellisesti ja varallisuusluokkien sisällä.

RISKIT: Neutraali allokaatio, maksimi ja minimirajat

Eri varallisuusluokilla (kuten osakkeet ja korkosijoitukset) on erilaisia tuotto- ja riskiominaisuuksia. Sijoitussalkun neutraali allokaatio kuvaa salkun varallisuusluokkien jakaumaa, joka pitkällä aikavälillä odotetaan toteuttavan sijoitustoiminnalle asetetut tavoitteet tuoton ja riskin suhteen.

Sijoitussalkun pitkän aikavälin tuotto selittyy valtaosin tämän neutraalin allokaation perusteella. Neutraali allokaatio on normaalisti pitkäaikainen ja sitä tarkistetaan lähinnä tehtäessä perustavanlaatuisia muutoksia tavoitteisiin kuten esimerkiksi varainkäyttöstrategian muuttuessa.

Seuraavassa taulukossa on Kuntaliiton sijoitussalkun neutraali allokaatio:

	Neutraali- osuus	Minimi- osuus	Maksimi- osuus
Rahamarkkinat	0,0 %	0,0 %	25,0 %
Valtionlainat	15,0 %	5,0 %	25,0 %
Korkean luottoluokituksen yrityslainat (Investm. Grade)	15,0 %	5,0 %	25,0 %
Matalamman luottoluokituksen yrityslainat (High Yield)	10,0 %	0,0 %	15,0 %
Kehittyvien maiden lainat (Emerging Markets Debt)	10,0 %	0,0 %	15,0 %
Korkosijoitukset yhteensä	50,0 %	15,0 %	50,0 %
Vaihtoehtoiset sijoitukset	0,0 %	0,0 %	0,0 %
Osakkeet, Suomi	10,0 %	5,0 %	20,0 %
Osakkeet, Eurooppa	15,0 %	5,0 %	20,0 %
Osakkeet, Yhdysvallat	15,0 %	5,0 %	25,0 %
Osakkeet, Japani ja kehittänyt Aasia	0,0 %	0,0 %	5,0 %
Osakkeet, Kehittyvät maat	10,0 %	0,0 %	20,0 %
Osakkeet yhteensä	50,0 %	35,0 %	60,0 %
Kaikki yhteensä	100,0 %		

Allokaatiota on tarkasteltu simulaatiolaskelmien avulla, joiden mukaan salkun nimellinen vuosituotto-odotus seuraavan 10 vuoden aikana on keskimäärin 4,8 % vuodessa. Laskelmissa käytetty pitkän aikavälin inflaatio-odotus on 2,0 % vuodessa, joten tuotto-odotus täyttää Kuntaliiton tuottovaatimuksen. Salkun riskiä yhden vuoden tähtäimellä kuvaava VAR-luku on 20,3 %. Tämä tarkoittaa, että 95 % todennäköisyydellä salkun tappio ei ole 20,3 % suurempi yhden vuoden aikana.

Tilanteissa, joissa sijoituksia hoitamaan valittu varainhoitaja arvioi jonkin varallisuusluokan tuottonäkymien poikkeavan tavanomaisesta, voi varainhoitaja poiketa neutraalista allokaatiosta määriteltyjen minimi- ja maksimirajojen puitteissa näkemyksensä mukaisesti.

Kuntaliiton sijoituksilta edellytetään hyvää likviditeettiä, koska varojen halutaan olevan tarvittaessa nopeasti käytettävissä. Mikäli sijoitussalkusta joudutaan realisoimaan varoja, on salkun koostumus voitava tarvittaessa muokata uudelleen. Vaihtoehtoisiin sijoituksiin tehtävät sijoitukset ovat usein epälikvidimpiä kuin osake- ja korkosijoituksiin tehtävät sijoitukset, minkä vuoksi Kuntaliiton sijoitussalkun sijoituksia ei tehdä vaihtoehtoisiin sijoituksiin.¹

¹ Vaihtoehtoisilla sijoituksilla tarkoitetaan muita kuin tavanomaisia osake- ja korkosijoituksia, kuten esimerkiksi raaka-aineisiin, kiinteistöihin, pääomarahastoihin tai hedge-rahastoihin tehtäviä sijoituksia.

RISKIT: Liikkeeseenlaskijakohtaiset rajat

Yksittäisen liikkeeseenlaskijan arvopapereihin voidaan sijoittaa enintään 10 % pääomasta. Painoltaan yli 5 %:n sijoituksia voi olla enintään 40 % pääomasta. Näitä rajoja ei sovelleta rahastosijoituksiin.

RISKIT: Likviditeetti

Sijoitussalkun sijoitusten valinnassa kiinnitetään erityistä huomiota jälkimarkkinakelpoisuuteen ja rahaksi muutettavuuteen. Varainhoitajille ulkoistetuissa salkuissa sijoituksia tehdään pääasiallisesti vain säänneltyihin eurooppalaisiin UCITS-direktiivin (EU-maissa sijoitusrahastoja sääntelevä ns. sijoitusrahastodirektiivi) mukaisiin rahastoihin. Mahdollisista poikkeuksista on sovittava varainhoitosopimuksissa, jotka Kuntaliiton hallitus hyväksyy.

RISKIT: Valuuttamääräiset sijoituskohteet

Korkosijoitusten osalta valuuttakurssien muutosten vaikutus sijoituksen euromääräiseen kokonaistuottoon voi olla oleellinen. Kuntaliiton varoja ei pääsääntöisesti sijoiteta valuuttariskiä sisältäviin korkoinstrumentteihin tai talletuksiin. Kehittyvien markkinoiden lainoihin tehtävät rahastosijoitukset voivat kuitenkin sisältää avointa valuuttariskiä.

RISKIT - Johdannaiset

Suoria sijoituksia johdannaisiin ei tehdä.

RISKIT: Tavoitteet ja rajoitteet yhteistyökumppaneiden osalta

Sijoituksia tehdään yksinomaan viranomaisten valvonnassa olevien vakiintuneiden ja hyvämaineisten pankkien, varainhoitoyhtiöiden ja rahastoyhtiöiden kautta tai välityksellä.

RISKIT: Rahastotyytit ja sijoituskohteiden kulurakenne

Kuntaliiton varoja voidaan varainhoitajien toimesta sijoittaa pääasiallisesti vain säänneltyihin eurooppalaisiin UCITS-direktiivin (EU-maissa sijoitusrahastoja sääntelevä ns. sijoitusrahastodirektiivi) mukaisiin rahastoihin. Mahdollisista poikkeuksista on sovittava varainhoitosopimuksessa, jonka Kuntaliiton hallitus hyväksyy.

Kuntaliiton varoja voidaan sijoittaa vain sellaisiin sijoituskohteisiin, joilla on selkeä ja läpinäkyvä kulurakenne.

Käytettävät rahastot voivat olla joko aktiivisia tai passiivisia. Aktiivisen sijoittamisen korkeammille palkkioille on oltava perusteet esimerkiksi passiivista sijoittamista korkeamman tuotto-odotuksen muodossa tai siksi, että jollekin markkinalle ei ole saatavissa soveltuvaa passiivista rahastoa. Aktiivisen sijoittamisen hyötyjen toteutumista on seurattava.

SIJOITUSTOIMINNAN VASTUULLISUUS

Sijoitustoiminnan vastuullisuudella tarkoitetaan sijoitusten ympäristöön, sosiaaliseen vastuuseen ja hyvään hallintoon (ESG) liittyvien riskien arviointia ja huomioon ottamista sijoituspäätöksiä tehtäessä sekä sijoitustoimintaa seurattaessa ja arvioitaessa. Kuntaliitto pyrkii kaikessa sijoitustoiminnassaan ottamaan huomioon vastuullisuusnäkökohdat mahdollisuuksien ja käytettävissä olevien resurssien mukaan. Kuntaliitto pyrkii edistämään YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteiden mukaista toimintaa Kuntaliiton varojen hoidossa.

Suurin osa Kuntaliiton sijoituksista hoidetaan ulkoistetusti omaisuudenhoitajien toimesta, joten vaikuttaminen tapahtuu ennen kaikkea varainhoitajien valinnan ja varainhoitajille annettavan ohjeistuksen kautta välillisesti. Varainhoitajien osalta arvioidaan erityisesti sitä, että varainhoitaja ottaa sijoitusten vastuullisuuden huomioon osana sijoituksiin liittyvää päätöksentekoa.

SIJOITUSTOIMINNAN VASTUULLISUUS: YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet

Kuntaliitto pyrkii edistämään YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteiden (liite 1) toteutumista varainhoitotoimialalla. Kuntaliitto edellyttää valittavilta varainhoitajilta, että ne ovat allekirjoittaneet YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet ja varainhoitajilla on vastuullista sijoittamista käsittelevä kirjallinen ohjeistus. Varainhoitajien valintaprosessissa arvioidaan varainhoitajan vastuullista sijoittamista koskeva ohjeistus ja toimintaperiaatteet sekä varainhoitajan raportointi sijoitusten vastuullisuuden osalta.

SIJOITUSTOIMINNAN VASTUULLISUUS: Toimenpiteet eri varallisuusluokissa

Vaikuttamisen mahdollisuudet ja keinot vaihtelevat riippuen käytettävistä varallisuusluokista (esimerkiksi korkosijoitukset ja osakesijoitukset) ja varallisuuden hoidon järjestämistavasta (esimerkiksi suorat sijoitukset tai rahastosijoitukset). Seuraavassa on käsitelty toimenpiteitä eri ryhmissä.

Suorat sijoitukset

Suorilla sijoituksella tarkoitetaan sijoituskohteita, joissa Kuntaliitto itse omistaa sijoituskohteen. Perustelusta syystä suoria sijoituksia voi olla varainhoitajien hoitamisessa sijoitusvarallisuuden osissa, mikäli näin on sovittu varainhoitajan ja Kuntaliiton välisessä omaisuudenhoitosopimuksessa. Suorissa sijoituksissa on otettava huomioon vastuullisen sijoittamisen näkökohdat aina osana päätöksentekoa YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteita noudattaen.

Rahastosijoitukset ja omaisuudenhoito

Rahastosijoituksissa Kuntaliitto omistaa sijoitusrahastojen rahasto-osuuksia, eikä suoraan niitä kohteita, joihin rahasto on sijoittanut. Sijoitusrahaston varainhoitaja päättää rahaston sääntöjen puitteissa rahaston sijoituskohteista. Rahastosijoituksissa Kuntaliitto ei voi vaikuttaa yksittäisiin sijoituspäätöksiin tai -kohteisiin. Sama tilanne on täyden valtakirjan varainhoidossa, jossa varainhoitaja tekee sijoituspäätökset omaisuudenhoitosopimuksessa sovitussa puitteissa.

Kuntaliiton sijoituksista pääosa sijoitetaan rahastojen ja täyden valtakirjan varainhoidon kautta, jolloin valitut varainhoitajat päättävät varojen sijoittamisesta omaisuudenhoitosopimuksen mukaisesti. Kuntaliitolla ei tällöin ole päätösvaltaa rahastojen yksittäisiin sijoituskohteisiin.

Koska omaisuudenhoidossa ja rahastosijoituksissa Kuntaliitto ulkoistaa sijoituskohteiden valinnan, tapahtuu sijoitustoiminnan vastuullisuuteen vaikuttaminen näiltä osin erityisesti: i) valitsemalla varainhoitajia, jotka ovat allekirjoittaneet YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet ja jotka ovat integroineet vastuullisen sijoittamisen menettelyt osaksi omia sijoitusprosessejaan sekä ii) seuraamalla varainhoitajien sijoitustoimintaa raportoinnin kautta. Ensisijaisesti esille nousevia kysymyksiä käsitellään keskusteluissa varainhoitajan kanssa.

SIJOITUSTOIMINNAN VASTUULLISUUS: Vastuullisen sijoittamisen kehittäminen

Vastuullisen sijoittamisen käytännöt ovat sijoitustoimialalla suhteellisen uusia ja niiden oletetaan kehittyvän edelleen tulevina vuosina. Osana vuosittaista sijoituspolitiikan arviointia Kuntaliiton sijoitustoiminnan vastuullisuuteen kiinnitetään huomiota ja menettelytapoja pyritään kehittämään seuraamalla alan kehitystä ja toimimalla tarvittaessa yhteistyössä vastuullista sijoittamista edistävien järjestöjen, varainhoitajien ja muiden osapuolien kanssa.

PÄÄTÖKSENTEKO JA SEURANTA

Kuntaliiton hallitus hyväksyy vuosittain sijoituspolitiikan talousarvion osana.

PÄÄTÖKSENTEKO JA SEURANTA: Sijoituspäätökset, varainhoitajien/rahastojen käyttö

Kuntaliiton sijoitussalkun varainhoito toteutetaan ammattimaisia varainhoitopalveluja tarjoavien yhteistyökumppaneiden kautta. Varainhoitajat tekevät sijoituspäätöksiä itsenäisesti omaisuudenhoitosopimuksessa sovitulla tavalla. Varainhoitajien kanssa solmittavat omaisuudenhoitosopimukset hyväksyy Kuntaliiton hallitus. Varainhoitajien on noudatettava toiminnassaan Kuntaliiton sijoituspolitiikkaa. Varainhoitajien kilpailutus toteutetaan vähintään 5 vuoden välein.

Vastapuoli- ja varainhoitajariskin hajauttamiseksi käytetään vähintään kahta varainhoitoyhteistyökumppania.

Sijoituspäätöksien kirjanpidollisten vaikutusten paremman ennakoitavuuden, hallinnollisen työn minimoimisen ja jatkuvan tehokkaan riskihajautuksen varmistamiseksi sijoitukset pyritään pääsääntöisesti tekemään rahastojen kautta.

PÄÄTÖKSENTEKO JA SEURANTA: Raportointi

Kuntaliiton hallitus saa säännöllisesti raportin, joka sisältää soveltuvin osin seuraavat tiedot sijoitussalkun sijoituksista ja kehityksestä:

- a. pääoman kehitys
- b. eri ajanjaksojen tuottokehitys
- c. tuottokehitys suhteessa neutraaliallokaatiota kuvaavaan vertailuindeksiin
- d. riskikehitys
- e. keskeisten salkun osien (varallisuusluokittain) tuotot ja riskit
- f. vallitseva allokatio suhteessa neutraaliallokaatioon ja riskirajoihin
- g. maantieteellinen jakauma
- h. suurimmat yksittäiset sijoitukset ja niiden %-osuus salkusta
- i. varainhoitajien salkunhoitajien menestyksellisyys

PÄÄTÖKSENTEKO JA SEURANTA: Päätösvaltuudet

Seuraavassa taulukossa on määritelty Kuntaliiton sijoitustoimintaan osallistuvien päätösvaltuudet.

Kuntaliiton sijoitustoiminnan vastuut ja päätösvaltuudet	
Hallitus	<ul style="list-style-type: none"> - Hyväksyy sijoituspolitiikan - Hyväksyy varainhoitajien kanssa tehtävät sopimukset - Sijoitustoiminnasta raportoidaan hallitukselle säännöllisesti
Kuntaliiton talous- ja hallintojohtaja	<ul style="list-style-type: none"> - Valmistelee Kuntaliiton hallitukselle ehdotuksen sijoituspolitiikasta ja huolehtii sen ajanmukaisuudesta - Vastaa varainhoitajien kilpailutuksesta ja tekee Kuntaliiton hallitukselle esitykset varainhoitajien valinnasta - Seuraa sijoitustoiminnan ja siihen liittyvien riskien raportteja - Raportoi tarvittaessa Kuntaliiton hallitukselle Kuntaliiton sijoituksia koskevista olennaisista asioista - Päättää vaihtoehtoisista sijoituksista sijoituspolitiikan mukaisesti - Päättää sijoitussuunnitelman puitteissa Kuntaliiton toimintaan tarvittavien varojen realisoinnista - Pitää yhteyttä varainhoitajiin ja muihin yhteistyökumppaneihin - Esittelee sijoitustoimintaan liittyvät asiat hallituksen kokouksessa
Varainhoitajat	<ul style="list-style-type: none"> - Kuntaliitolle valitaan vähintään kaksi varainhoitajaa, jotka hoitavat Kuntaliiton varallisuutta omaisuudenhoitosopimuksessa määritellyllä tavalla
Raportoinnin tuottaja	<ul style="list-style-type: none"> - Laatii sijoitustoiminnan tuotto- ja riskiraportit yhdistäen omaisuudenhoitajilta saatavat tiedot - Hankitaan ulkoistettuna palveluna
Analyysin tuottaja	<ul style="list-style-type: none"> - Huolehtii varainhoitajien ja sijoitustuotteiden analysoinnista ja laatii toimenpideehdotuksia analyysin perusteella - Hankitaan ulkoistettuna palveluna tai Kuntaliitto-konsernin asiantuntijalta

Liite 1 - YK:n vastuullisen sijoittamisen periaatteet²

YK:n vastuullisen sijoittamisen (ESG) periaatteet allekirjoittava varainhoitaja sitoutuu seuraaviin kohtiin:

1. Liittämään ESG-asiat osaksi sijoitusprosesseja

Mahdollisia toimia: Varainhoitajan tulisi mainita ESG-asiat sijoituspolitiikassaan ja tukea ESG-työkalujen, analyysien ja tilastojen kehittämistä. Salkunhoitajien kykyä sisällyttää ESG-asioita toimintaansa arvioidaan säännöllisin väliajoin. Lisäksi voidaan kannustaa akateemista ja muuta alaan liittyvää tutkimusta sekä tukea ESG-koulutusta sijoitusammattilaisille.

2. Toimimaan aktiivisena omistajana ja sisällyttämään ESG-asiat omistajakäytäntöihinsä

Mahdollisia toimia: Varainhoitajan tulisi kehittää aktiivista ja julkista omistajapolitiikkaa ja käyttää mahdollista äänioikeuttaan yhtiökokouksissa. Tavoitteena on aktiivinen vuoropuhelu yhtiöiden kanssa, jonka lisäksi voidaan osallistua standardien, valvonnan ja periaatteiden kehittämiseen. Yhtiökokouksissa voidaan tehdä esityksiä / kannustaa osallistumaan ESG-vaikuttamisprojekteihin ja raportoidaan niistä. Myös yhteiset vaikuttamisaloitteet ovat hyvä väylä aktiiviseen omistajuuteen.

3. Edistämään sijoituskohteidensa asianmukaista ESG-raportointia

Mahdollisia toimia: Varainhoitajat voivat pyytää yrityksiltä standardimuotoista raportointia ESG-asiasta (kuten Global Reporting Initiative) sekä ESG-asioiden sisällyttämistä vuosikertomuksiin. Lisäksi yrityksiltä kannattaa pyytää tietoja asiaankuuluvien normien, standardien ja kansainvälisten aloitteiden käytöstä tai käyttöönotosta sekä olla mukana tukemassa sellaisia osakkeenomistajien yhtiökoukousesityksiä, jotka edistävät ESG-asioiden julkaisemista.

4. Edistämään vastuullisen sijoittamisen periaatteiden käyttöönottoa sijoitustoimialalla

Mahdollisia toimia: Varainhoitajien kannattaa sisällyttää ESG-asioihin liittyviä vaatimuksia palvelutuottajien/ali-hankkijoiden valintakriteeristöön.

ESG:hen liittyviä odotuksia kannattaa kommunikoida sijoituspalvelujen tarjoajille (esim. kolmansien osapuolien käytettävien rahastojen) aktiivisesti ja olla yhteydessä myös niihin palvelutuottajiin, jotka eivät täytä asetettuja ESG-vaatimuksia. Sijoitustoimialalla voidaan tukea erityisesti vertailutyökalujen kehittämistä sekä valvonta- tai politiikkamuutoksia, joiden tarkoituksena on lisätä ohjeiden käyttöä.

5. Edistämään vastuullista sijoittamista yhteistyössä muiden sijoittajien kanssa

Mahdollisia toimia: Varainhoitajat voivat osallistua erilaisiin verkostoihin työkalujen ja resurssien yhdistämiseksi. Yhteistyössä kannattaa nostaa esille uudet, nousevat teemat sekä kehittää ja tukea yhteisöllisiä aloitteita.

6. Raportoimaan toimistaan ja vastuullisen sijoittamisen edistymisestä

Mahdollisia toimia: Varainhoitajien on suotavaa kertoa avoimesti siitä, miten ESG-asiat on sisällytetty sijoitustoimintaan sekä julkaista aktiivisen omistajapolitiikan käytäntöjään ja palveluntarjoajille/ali-hankkijoille asetettuja vaatimuksia. Myös edistyksistä ja saavutuksista on hyvä raportoida säännöllisin väliajoin.

² Lähde: Finsif - Finland's Sustainable Investment Forum ry

Suomen Kuntaliiton sijoituspolitiikan analyysi

- **Taustaoleukset**
  - **Pääoma lähtötilanteessa 65 miljoonaa euroa**
  - **Vuosittainen pääomannosto: 1,5 miljoonaa euroa / vuosi**
  - **Ei verotusta**
  - **Inflaatio(riski) huomioitu, luvut nykyrahassa jotta voidaan arvioida reaaliarvon kasvua/säilymistä***
  - **Pitkän aikavälin sijoituspolitiikan analyysi - tarkasteluperiodi 10 vuotta (11/2017-11/2027)**
  - **Analyyssissa tarkastellaan myös lyhyen aikavälin tuotto-odotusta ja riskejä (12kk riskiluvut)**
  - **Salkut rebalansoidaan vuosittain (jotta omaisuusluokkien painot pysyvät sijoituspolitiikan mukaisina)**
  - **Tarkastelussa asetettu tavoiteeksi liiton varallisuuden reaaliarvon säilyminen riittäväällä todennäköisyydellä pitkällä aikavälillä sekä vuosittaisen pääomannoston varmistaminen vuosittain**

- **Tarkastelussa analysoidaan nykyisen sijoituspolitiikan lisäksi esimerkinomaisia sijoituspolitiikkoja sekä esitetään ehdotus uudeksi sijoituspolitiikaksi**

* = Pitkän aikavälin inflaatio-odotus 2% p.a., lyhyen aikavälin 0,4% p.a., ks.tarkemmin liite.

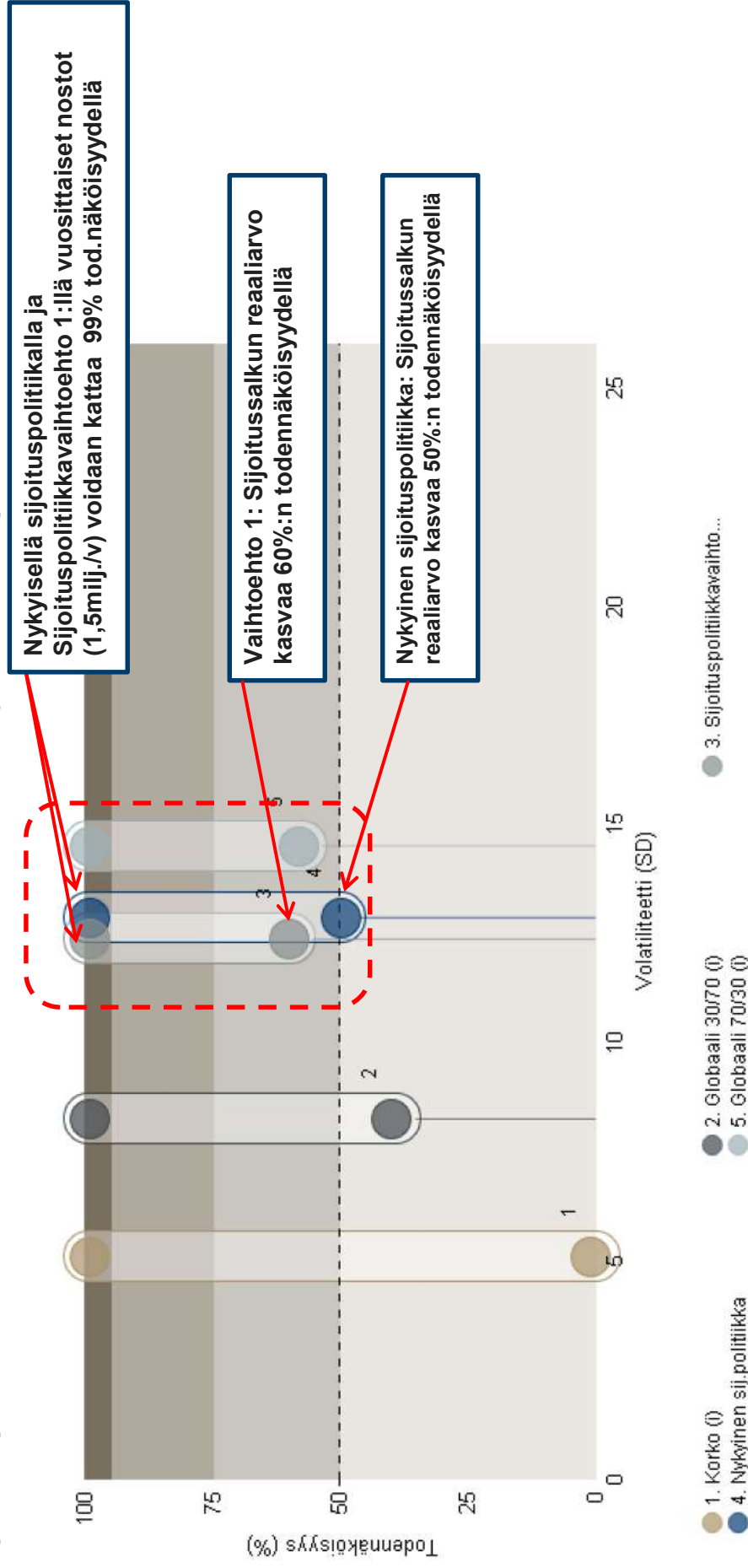
Sijoituspolitiikkavaihtoehtojen kuvaukset

8 Evli tai sen työntekijät eivät vastaa esitettyjen tuotto- tai riskilaskelmien tai muiden ennusteiden toteutumisesta. Taloudellinen vastuu sijoitussuunnittelusta on aina asiakkaalla. Muistutamme, että sijoituskohteiden hinnat voivat sekä nousta että laskea. Menneet tuotot tai riskit eivät ole tae tulevaisuudesta.

Todennäköisyys tavoitteiden saavuttamiseen (reaaliarvon säilyminen + vuosittainen kassavirta) eri sijoituspolitiikoilla, horisontti 10 vuotta (2027), pääomannosto vuosittain 1,5 milj.euroa/v.)

Evl'i tai sen työntekijät eivät vastaa esitettyjen tuotto- tai riskilaskelmien tai muiden ennusteiden toteutumisesta. Taloudellinen vastuu sijoitusuunnittelusta on aina asiakkaalla. Muistutamme, että sijoituskohteiden hinnat voivat sekä nousta että laskea. Menneet tuotot tai riskit eivät ole tae tulevaisuudesta.

15v horisontti: Odotettu kumulat.arvonkehitys vuonna 2027 ja 95% luottamusväli (nykyrahassa, huomioiden inflaatio ja pääomanostot 1,5 milj.euroa/vuosi)

Salkku/Tavoite	Hyvä markkina	Odotettu Huono markkina	Toden- Sijoitushorisontin näköisyys aikaiset tavoitteet saavuttaa tavoitteet saavutetaan (väh. 95% todennäköisyys)
Korko (i)	€ 59 667 950	€ 52 106 760	€ 44 861 310
Capital growth			1%
Toiminnan rahoitus			99%
Globaali 30/70 (i)	€ 85 469 290	€ 61 646 270	€ 43 205 970
Capital growth			40%
Toiminnan rahoitus			99%
Sijoituspolitiikkavaihtoehto 1:n	€ 118 529 960	€ 70 634 770	€ 40 947 700
Capital growth			60%
Toiminnan rahoitus			99%
Nykyinen sij. politiikka	€ 121 729 950	€ 65 248 610	€ 34 131 010
Capital growth			50%
Toiminnan rahoitus			99%
Globaali 70/30 (i)	€ 139 077 430	€ 71 406 770	€ 35 039 870
Capital growth			58%
Toiminnan rahoitus			99%

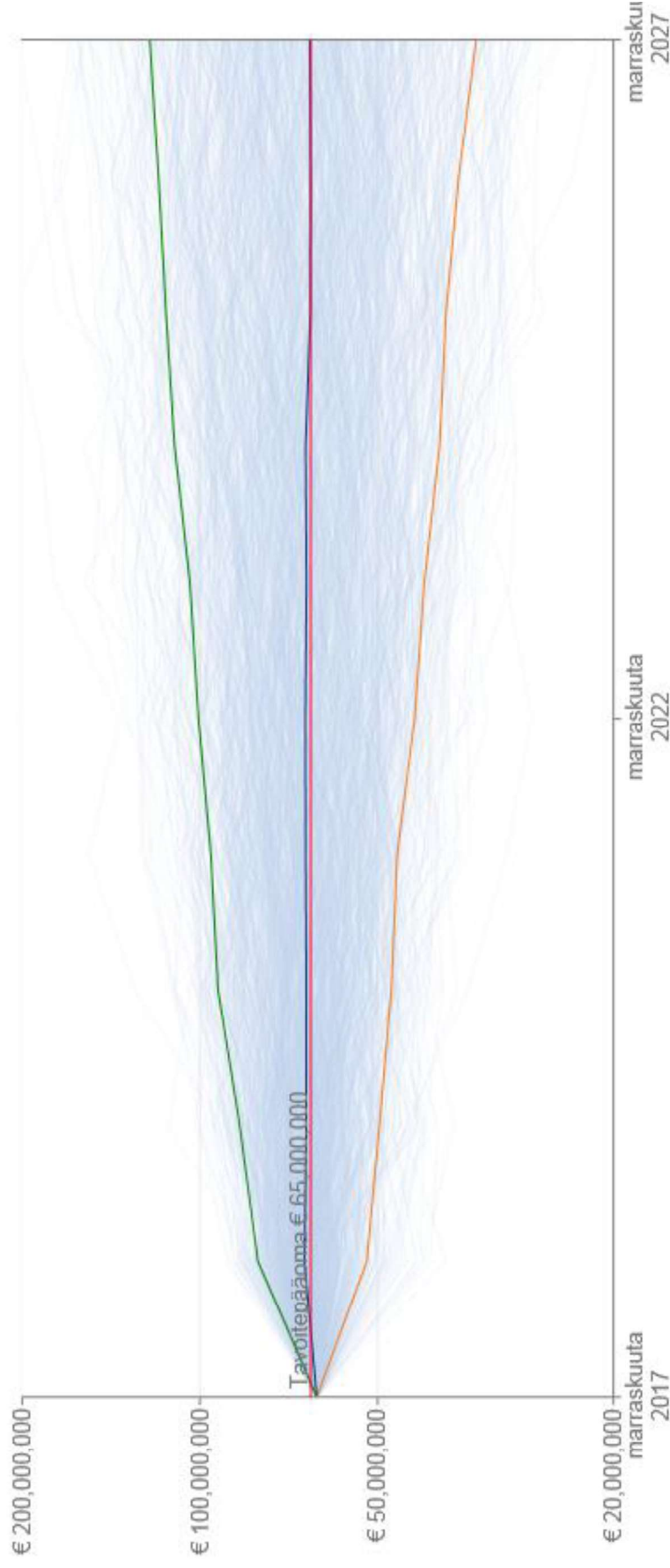
Sij.poliittikkavaihtoehto 1:n arvioitu pitkän aikavälin keskim. vuosituotto-odotus on **+ 4,8%p.a.**

Nykyisen sijoituspolitiikan arvioitu pitkän aikavälin keskim. vuosituotto-odotus on **+ 4,1%p.a.**

Nykyinen sij.politiikka 2017-2027 / 10v.: keskim. arvonkehitys ja 95% luottamus- väli (log)

Salkun pitkän aikavälin keskim.
vuosituotto-odotus on **+4,1%p.a.**

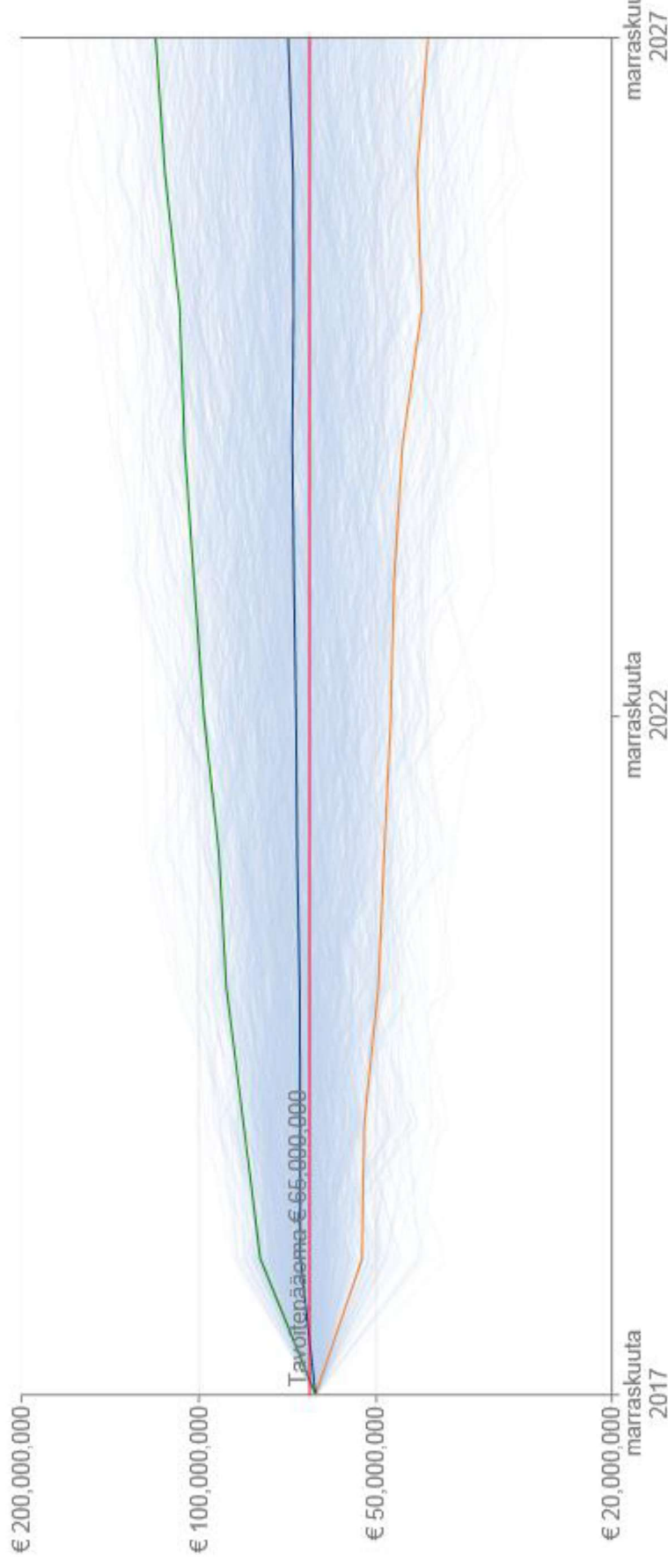
- The light blue lines each display one possible scenario for the development of your wealth.
- The green line shows the development in case of a "good market". We define a "good market" as a very positive development of the economy. And there is a 5% probability that the value in the target year is even higher.
- The dark blue line shows the development in case of an "expected market". We define an "expected market" as an expected development of the economy.
- The orange line shows the development in case of a "poor market". We define a "poor market" as a poor development of the economy. And there exists a 5% probability that the value in the target year is even lower.
- The red horizontal line represents the target capital as you have indicated.

Sij.pol.vaihtoehto 1 2017-2027 / 10v.: keskim. arvonkehitys ja 95% luottamus- väli (log)

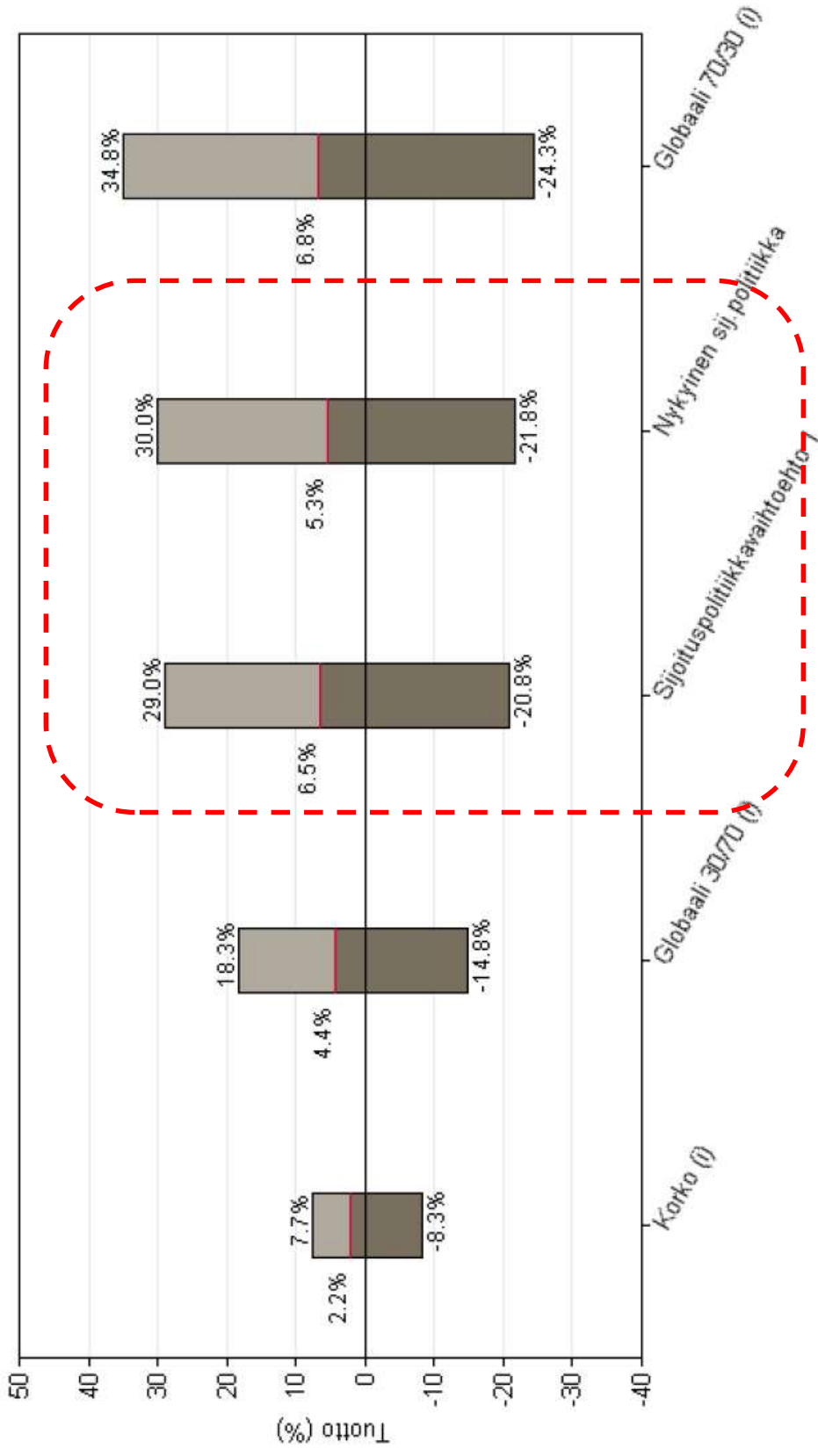
Salkun pitkän aikavälin keskim.
vuosituotto-odotus on **+ 4,8%p.a.**

- The light blue lines each display one possible scenario for the development of your wealth.
- The green line shows the development in case of a "good market". We define a "good market" as a very positive development of the economy. And there is a 5% probability that the value in the target year is even higher.
- The dark blue line shows the development in case of an "expected market". We define an "expected market" as an expected development of the economy.
- The orange line shows the development in case of a "poor market". We define a "poor market" as a poor development of the economy. And there exists a 5% probability that the value in the target year is even lower.
- The red horizontal line represents the target capital as you have indicated.

Lyhyen aikavälin riskitaso ja tuotto-odotus (12kk horisontti)

Alla kuvataan sijoitusstrategioiden lyhyen aikavälin riskiä. Kuvasta nähdään odotettu tuotto, minimituotto ja maksituotto yhden vuoden jälkeen. Todennäköisyys sille, että toteutunut tuotto yhden vuoden jälkeen on minimi- ja maksimituoton välillä, on 95%.

Evli tai sen työntekijät eivät vastaa esitettyjen tuotto- tai riskilaskelmien tai muiden ennusteiden toteutumisesta. Taiteellinen vastuu sijoitusunnittelusta on aina asiakkaalla. Muistutamme, että sijoituskohteiden hinnat voivat sekä nousta että laskea. Menneet tuotot tai riskit eivät ole tee tulevaisuudesta.

Lyhyen aikavälin riskitaso ja tuotto-odotus (12kk horisontti)

Minimipääoma kertoo, mikä on salkun arvo minimituotolla. Sijoitussalkun arvo ylittää minimipääoman 97,5 % todennäköisyydellä. Toteutuva tuotto on 97,5 % todennäköisyydellä korkeampi kuin minimituotto.

Salkku	Odotettu tuotto (1 vuosi)	Minimituotto	Minimipääoma
Korko (i)	2,2%	-8,3%	€ 59 579 770
Globaali 30/70 (i)	4,4%	-14,8%	€ 55 347 640
Sijoituspolitiikkavaihto ehto 1	6,5%	-20,8%	€ 51 478 410
Nykyinen sij.politiikka	5,3%	-21,8%	€ 50 829 780
Globaali 70/30 (i)	6,8%	-24,3%	€ 49 221 990

Evli tai sen työntekijät eivät vastaa esitettyjen tuotto- tai riskilaskelmien tai muiden ennusteiden toteutumisesta. Taloudellinen vastuu sijoitussuunnittelusta on aina asiakkaalla. Muistutamme, että sijoituskohteiden hinnat voivat sekä nousta että laskea. Menneet tuotot tai riskit eivät ole tae tulevaisuudesta.

Liite: Tuotto- ja riskilaskentaoletukset

Tuotto- ja riskiodotukset (Evli /JP Morgan)

Economic Starting Points Evli

2016

Alla olemme esittäneet eri omaisuusluokkien pitkän aikavälin tuotto- ja riskiodotuksemme, joita olemme käyttäneet sijoituspolitiikan pitkän aikavälin tuotto- ja riskiarvion laskennassa. Taulukosta havaitaan, että esim. eurooppalaisten osakkeiden (Equity Europe) pitkän aikavälin keskim. aritmeettinen vuosituotto-odotus on +7,8% p.a. ja volatiiliteetti eli tuoton keskihajonta 19,7%.

LYHYEN AIKAVÄLIN
TUOTTO-ODOTUS,
P.A., ARITMEETT-
TINEN

RISKIODOTUS,
VOLATILITEETTI ELI
TUOTON
KESKIHAJONTA
VUOSITASOLLA

PITKÄN AIKAVÄLIN
TUOTTO-ODOTUS,
P.A., ARITMEETT-
TINEN JA GEOMET-
TINEN

OPAL

Asset categories	Benchmarks	Short term starting points (unhedged)		Stdev excl. implementation factor long term in €	Long term starting points	
		Arithmetic in €	Assimilation period in years		Arithmetic in €	Geometric indication long term in €
Price inflation	OECF Inflation EU	0.4%	±5	1.7%	2.0%	2.0%
Equity Europe	MSCI Europe			19.7%	7.8%	6.0%
Equity US	MSCI US			20.9%	6.4%	4.4%
Equity Finland	MSCI Finland			29.7%	7.8%	3.9%
Equity Nordic	MSCI Nordic Countries			26.3%	7.8%	4.6%
Equity EM	MSCI EMM			28.3%	10.2%	6.7%
Equity Japan	MSCI Japan			25.2%	6.2%	3.5%
Bonds Euro Gov	Nelson Siegel	-0.5%	±10	4.8%	2.1%	2.0%
Bonds Euro IG	Nelson Siegel + excess return	1.7%	±5	6.8%	2.8%	2.6%
Bonds Euro HY	Nelson Siegel + excess return	6.1%	±5	10.5%	5.4%	4.9%
Bonds EMD Hard	Nelson Siegel + excess return	8.5%	±15	15.7%	5.9%	4.8%
Bonds EMD Local	JP Morgan GBI EM Debt	6.0%		17.5%	6.0%	4.6%
Cash and Money Market	3m Euribor	0.1%	±10	1.6%	1.3%	1.3%
Equity World	MSCI World USD Unhedged			20.2%	6.9%	5.1%
Other	3m Euribor + 1%	1.1%	±10	1.7%	2.3%	2.3%
Direct RE FIN Mix	Finnish Direct Real Estate All properties			4.7%	5.5%	5.4%
Direct RE FIN Offices	Finnish Direct Real Estate Offices			6.4%	4.0%	3.8%
Direct RE FIN Res.	Finnish Direct Real Estate Residential			5.8%	8.0%	7.9%
Direct RE FIN Ret.	Finnish Direct Real Estate Retail			5.4%	5.5%	5.4%
Private Equity EU	Private Equity Europe (BO & VC)			20.3%	8.1%	6.3%
HF Global	HF Global Hedge Funds		±5	6.5%	4.5%	4.4%

Yhteystiedot

Evli Pankki Oyj

Aleksanterinkatu 19, 4 krs.

PL 1081

00101 Helsinki

Puhelin (09) 476 690 (vaihte 8.30-17.00)

Faksi (09) 661 387

www.evli.com

areena.evli.com/blogi

[Evli - Sijoittajan Pankki](#)

[Evli Bank Plc](#)

[@EvliTweet](#)

[Evli Pankki](#)

Tämä esitys on tarkoitettu ainoastaan asiakkaan yksityiseen ja omaan käyttöön. Esitys perustuu lähteisiin, joita Evli-konserni pitää luotettavina. Evli-konserni tai sen työntekijät eivät takaa esityksessä annettujen tietojen, mielipiteiden, arvioiden tai ennusteiden oikeellisuutta, tarkkuutta tai täydellisyyttä, eivätkä vastaa vahingoista, jota julkaisun käytöstä mahdollisesti aiheutuu. Evli-konserni ei vastaa esityksen mahdollisesti sisältämästä kolmannen tuottamista tai julkaisemasta materiaalista tai tiedoista. Esityksessä annettuja tietoja ei ole tarkoitettu sijoitusneuvoksi tai kehotukseksi ostaa tai myydä rahoitusvälineitä. Esityksessä annettut tiedot ja arviot perustuvat julkaisuheiken tilanteeseen ja voivat muuttua tämän jälkeen ilman erillistä ilmoitusta. Historiallinen kehitys ei ole tae tulevista tuotoista. Tätä esitystä ei saa kopioida, jakaa tai julkaista Yhdysvalloissa eikä sitä ole tarkoitettu yhdysvaltain kansalaisille. Esitystä ei ole myöskään tarkoitettu henkilöille, jotka asuvat valtiossa, jonka oikeusjärjestyksen mukaan Evli-konsernin harjoittama toiminta ei ole auktorisoitu. Tätä esitystä tai sen osaa ei saa kopioida, jakaa tai julkaista ilman Evli-konsernin etukäteen antamaa kirjallista lupaa. Kaikki oikeudet pidätetään.

Evli tai sen työntekijät eivät vastaa esitettyjen tuotto- tai riskilaskelmien tai muiden ennusteiden toteutumisesta. Taloudellinen vastuu sijoitusneuvittelusta on aina asiakkaalla. Muistutamme, että sijoituskohteiden hinnat voivat sekä nousta että laskea. Menneet tuotot tai riskit eivät ole tae tulevaisuudesta.

Valtuusto 22.-23.11.2017

Kokoustiedot

Aika Keskiviikko 22.11.2017 klo 17.30–
Torstai 23.11.2017 klo 9.00–16.00

Paikka Kuntatalo
Toinen linja 14, Helsinki

Kokousohjelma

Keskiviikko 22.11.2017

Klo

15.00- Majoittuminen, Cumulus City Hakaniemi Helsinki (Siltasaarenkatu 14)

17.30- Valtuuston juhlapäivälliset Kuntatalon ravintola Kalliokivi
Isäntänä valtuuston puheenjohtaja Mauri Pekkarinen

Torstai 23.11.2017

8.30 Ilmoittautuminen ja aamukahvi luentosalin aula

9.00 Päivän avaus
valtuuston puheenjohtaja Mauri Pekkarinen
Kokousasioiden 17 § - 22 § käsittely

10.00 Valtuustoryhmien kokoukset Kuntatalon kokoushuoneet

Kok.	B 3.1	3. kerros
SDP	B 3.6	3. kerros
Kesk.	B 3.8	3. kerros
PerusS	B 1.4	1. kerros
Vih.	B 1.2	1. kerros
Vas.	B 3.2	3. kerros
RKP	B 3.3	3. kerros
KD	B 1.1	1. kerros
Åland	B 1.3	1. kerros

12.00 Ryhmien puheenjohtajien välinen neuvottelu Kokoushuone B 3.4, 3. kerros
puheenjohtaja Mauri Pekkarinen

11.00 - 12.30 Lounas tarjolla Kuntatalon ravintola Kalliokivi

12.30 Kokousasioiden käsittely jatkuu, 23 § - 32 § luentosali
Kokouksen päättäminen

Valtuusto 22.-23.11.2017

Asiat

- 17 Kokouksen avaus
- 18 Kokouksen laillisuuden ja päätösvaltaisuuden toteaminen
- 19 Pöytäkirjan tarkastajien valinta
- 20 Kokouksen sihteeri
- 21 Esityslistan hyväksyminen
- 22 Toimitusjohtajan ajankohtaiskatsaus
- 23 Ryhmäpuheenvuorot
- 24 Suomen Kuntaliiton toimintasuunnitelma ja KT Kuntatyönantajien talousarvioesitys vuodelle 2018
- 25 Suomen Kuntaliiton jäsenmaksu ja KT Kuntatyönantajien maksusuudet vuonna 2018
- 26 Ehdotus valtiovarainministeriölle Kunnallisen työmarkkinalaitoksen valtuuskuntaan toimikaudelle 1.1.2018 - 31.12.2021 valittavista jäsenistä ja varajäsenistä
- 27 Suomen Kuntaliiton luottamushenkilöiden palkkiot 1.1.2018 alkaen
- 28 Suomen Kuntaliiton luottamushenkilöiden ansionmenetys- ja matkakulukorvaukset 1.1.2018 alkaen
- 29 Suomen Kuntaliitto -konsernin tilintarkastusyhteisön valinta vuosille 2018–2021
- 30 Seuraava kokous
- 31 Muut asiat
- 32 Kokouksen päättäminen